

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Korupce

Michaela Klímová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra trestního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Korupce

Studijní program : magisterský

Obor : Právo

Vedoucí práce: Doc.JUDr. et Mgr. Navrátilová PhD

Pracoviště : Katedra trestního práva

Michaela Klímová

Plzeň 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela KLÍMOVÁ**
Osobní číslo: **R09M0103P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Korupce**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Základní pojmy
3. Právní úprava
4. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

David Vladislav, Nett Alexander; Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém

Hulinský Petr; Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí

Chmelík Jan, Tomica Zdeněk; Korupce a úplatkářství

Chmelík Jan a kolektiv; Pozornost, úplatek a korupce

Jelínek Jiří a kolektiv; Trestní Zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou

Petrovský Karel; Korupce po česku aneb korupce očima průměrného Čecha

Ryska Pavel, Průša Jan; Korupce ekonomie vs. mýty

Šámal Pavel a kolektiv; Velké komentáře Trestní zákoník II

Vantuch Pavel; Korupce a kriminalita

Volejníková Jolana; Korupce v ekonomické teorii a praxi

Vedoucí diplomové práce:

Doc. JUDr. et Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D.
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce:

4. února 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2014

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Petr Kybič, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Korupce“ zpracovala samostatně a vyznačila jsem všechny prameny uvedené v seznamu literatury.

V Plzni dne 28. 3. 2014

Michaela Klímová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat docentce JUDr. Et. Mgr. Janě Navrátilové PhD. za vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	9
1. Pojem korupce	11
2. Historie korupce.....	13
3. Psychologické a sociologické vnímání korupce	14
3.1 Rozdělení korupce z pohledu psychologie	14
3.2 Korupce jako sociologický jev.....	16
4. Formy korupce.....	18
5. Členění korupce	20
5.1 Druhy korupce	20
5.2 Jednotlivé typy korupce.....	20
5.3 Dar a pozornost.....	23
6. Příčiny a důsledky korupčního jednání.....	25
7. Mezinárodněprávní nástroje boje s korupcí.....	28
7.1 Právní instrumenty na mezinárodní úrovni.....	28
7.2 Úmluvy mezinárodních organizací.....	29
7.3 Zpráva Evropské komise o korupci	30
8. Hmotněprávní aspekt v právní úpravě České republiky	32
8.1 Zákonné vymezení pojmů úplatek, úřední osoba a obstarávání věcí obecného zájmu	34
8.1.1 Ustanovení § 334 trestního zákoníku.....	34
8.1.2 Úplatek.....	35
8.1.3 Úřední osoba.....	36
8.1.4 Obstarávání věcí obecného zájmu	36
8.2 Přijetí úplatku § 331 trestního zákoníku	37
8.2.1 Podnikání	38
8.2.2 Žádost, slib, přijetí úplatku	38
8.2.3 Prospěch.....	38
8.2.4 Konkrétní případ pana V. S. odsouzeného mimo jiné dle ust. § 331	39
8.3 Podplácení.....	41
8.3.1 Nabídnutí úplatku	41
8.3.2 Poskytnutí úplatku	41
8.3.3 Zvlášť závažný následek.....	42
8.3.4 Konkrétní případ pana J.Č. odsouzeného dle ustanovení § 332	42
8.4 Nepřímé úplatkářství.....	43
8.5 Pletichy	44
8.5.1 Pletichy v insolvenčním řízení.....	44
8.5.2 Pletichy při zadání zakázky a při veřejné soutěži a pletichy při veřejné dražbě	45
8.5.3 Obcházení branné povinnosti.....	45
8.6 Chování úředních osob	46
8.6.1 Zneužití pravomoci úřední osoby	46
8.6.2 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	47
8.6.3 Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě.....	47

8.6.4 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže	48
8.6.5 Konkrétní případ pana S.K.	48
8.7 Zneužití informací.....	50
8.7.1 Neoprávněné nakládání s osobními údaji	50
8.7.2 Zneužití informace a postavení v obchodním styku	50
8.8 Účinná lítost.....	52
9. Procesněprávní aspekt v právní úpravě České republiky.....	53
9.1 Orgány činné v trestním řízení.....	55
9.1.1 Policejní orgány	55
9.1.2 Státní zástupce	57
9.1.3 Soud	58
9.2 Operativně pátrací prostředky.....	59
9.2.1 Předstíraný převod	60
9.2.2 Sledování osob a věcí.....	60
9.2.3 Použití agenta.....	61
9.3 Zajišťovací úkony	61
9.3.1 Zajištění peněžních prostředků na účtu banky	61
9.3.2 Zadržení a otevření zásilek, jejich sledování a záměna	62
9.3.3 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu.....	62
9.3.4 Spolupracující obviněný	63
10. Trestněprávní úprava korupce na území Slovenské republiky	64
10.1 Přijímání úplatku (prijimanie úplatku).....	65
10.2 Podplácení (podplácanie).....	66
10.3 Nepřímá korupce (nepriama korupcia)	67
10.4 Volební korupce (Volebná korupcia).....	67
10.5 Agent provokatér ve Slovenské republice	68
10.6 Srovnání hmotněprávní úpravy úplatkářství-korupce v České republice a ve Slovenské republice	69
11. Závěr	72
Abstract.....	74
Zdroje:.....	76

Úvod

Tématem mé diplomové práce je pojem korupce, který nacházíme již v dávných civilizacích jako například Mezopotámii či Egyptě. Největší zájem veřejnosti o něj však spatřujeme v současné době, kdy se s ním můžeme setkat v podstatě každý den. Korupce je neodmyslitelně spjata s touhou po moci. Moc jde, bohužel, většinou přímou úměrou ruku v ruce s korupcí, jak můžeme spatřit již v citátu čínského filozofa, státníka a sociálního politika Konfucia „Každá moc svádí lidstvo ze správné cesty, absolutní moc ho zkazí.“. Rozvoj korupce v různých etnických a politických prostředích nabírá různé rychlosti a rozvinutosti. Obecně lze ale říci, že čím méně demokratické prostředí v dané lokalitě je, tím více morální, či dokonce nutné je samotné korupční jednání.

Korupce je velice široký pojem, který má nespočetné množství definic, nikoliv však zákonných. Samotná korupce totiž zahrnuje velké množství pojmů, které se snaží zachytit nejen český právní systém. Mezi tyto pojmy je nutné bez pochyb zařadit úplatkářství, zneužití pravomoci, vydírání, zpronevěra veřejných prostředků, klientelismus, nepotismus a spoustu dalších.

Toto téma je velmi aktuální a diskutované, neboť její obětí korupce bývá často společnost sama. Její následky zasahují do politického, demokratického i ekonomického zázemí země, zvyšují nejen právní nejistotu občanů, ale také nejistotu morální či etickou.

Z hlediska systematiky je tato práce rozčleněna do deseti stěžejních kapitol, avšak obrazně rozdělít můžeme tuto diplomovou práci na dvě poloviny. V první polovině této práce je korupce podrobena rozboru spíše z pohledu obecného nikoliv toliko právního. V první z těchto kapitol se můžeme dozvědět vysvětlení samotného pojmu korupce, jak je chápán z pohledů odborníků, ze zákona ho vnímá Vláda České republiky. V následující kapitole si přiblížíme historii korupce od samého počátku letopočtu přes historické příklady až do jednadvacátého století. Ve třetí kapitole Nazvané Psychologické a sociologické vnímání korupce je nejprve rozdělení z pohledu psychologie, tedy rozdělení do čtyř hlavních kategorií, tak jak je vnímají různí odborníci. V rozboru

sociologického jevu je uveden index vnímání korupce i přiblížení aktérů korupčního vztahu. Dělení na formy ve čtvrté kapitole proti sobě staví tři hlavní protikladné formy korupce. Zatímco se v úvodu páté kapitoly nachází členění na druhy v obecném měřítku, v druhé polovině této kapitoly se dozvíme typy korupčního jednání. V tomto případě je ovšem velice důležité brát v úvahu trestnost a morálnost různých typů chování, neboť je zde rozebrán například pojem lobbying, který může být protizákonný stejně jako zákonný, ba dokonce společností vyhledávaný. V neposlední řadě je třeba také uvést rozdíl mezi úplatkem, darem a pozorností. Pro představu zákonnosti daru je zde uveden pokyn policejního prezidenta.

Ve druhé polovině této diplomové práce se dostáváme k právní úpravě úplatkářství, podplácení, zneužití pravomoci a dalších jednání, které zahrnuje pojem korupce. Šestá kapitola nás uvede do mezinárodního způsobu boje proti takovému chování. Sedmá kapitola je pro tuto práci nejtěžejnější, jelikož rozebírá hmotněprávní úpravu korupce v České republice. Dá se tedy říci, že meritum této práce je právě v uvedení jednotlivých skutkových podstat trestných činů souvisejících nejen s úplatkářstvím. Jsou zde také uvedeny konkrétní příklady jednání spjatých s konkrétními ustanoveními jednotlivých §. Na hmotněprávní kapitulu navazuje procesněprávní úprava. Jelikož podstatou této práce je podrobný rozbor hmotněprávní stránky trestných činů, je tedy devátá kapitola pouze uvedením do problematiky orgánů činných v trestním řízení, operativně pátracích prostředků a zajišťovacích úkonů. Poslední, tj. desátá kapitola pojednává o hmotněprávní úpravě korupce ve Slovenské republice. Nachází se zde nejen rozbor stěžejních ustanovení upravujících korupci, ale je zde nastíněn i institut agenta provokatéra. V samotném závěru této práce je srovnání české a slovenské hmotněprávní úpravy zabývající se korupcí.

Cílem mé diplomové práce je osvětlení veškerých pojmů spojených s korupčním jednáním, včetně jejich dopadů na společnost jak z pohledu morálního, tak z pohledu ekonomického. Hlavním cílem však je rozbor hmotněprávních norem upravujících podplácení, úplatkářství, pletich a dalších jednání, které obsahuje pojem korupce v České republice a jejich porovnání s hmotněprávní úpravou Slovenské republiky.

1. Pojem korupce

Přesnou a zákonem uznávanou definici pojmu korupce se nám nepodaří nikde objevit, avšak historicky a literárně nalezneme bezpočet známých, často používaných a širokou veřejností uznávaných, definic. Při samotném rozboru slova korupce zjistíme, že vychází z latiny. Pro přesné určení významu tohoto pojmu je třeba nejprve vysvětlit výraz „rumpere“, což v překladu znamená přetřhat či zlomit. Viditelně bližší je výraz „corruptus“, který značí následek takového „rumpere“, nebo osobu, která takto koná, tedy ten zkažený či zlý.

Definovat jednoznačně pojem korupce je velice složité, proto se můžeme setkat s takovým množstvím pokusů ji přesně, avšak obecně definovat. Samotné definice jsou u autorů ovlivněny etnickým původem, politickým prostředím, veřejným zájmem či historickým vývojem té konkrétní země. Pokud se tedy podíváme na definice korupce z pohledu státnosti, jistě bude naprosto odlišná u skandinávských zemích, kde je korupční jednání krom nezákonnosti velmi ojedinělé a velice neetické, od definice některých afrických zemí, kde je určitý druh tohoto chování považován za zcela normální, či dokonce nutný. Pro příklad různorodosti definic byť jen v České republice si můžeme uvést následující:

Například mezinárodní organizace Transparency International definuje korupci jako: *„zneužití pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky či státní úředníky), jímž se nedobrovolně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny.“¹*

Na rozdíl od této definice, která je zaměřena na pravomoc z pohledu korumpovaného, nikoliv však korumpujícího, popisuje docent Chmelík a magistr Tomica ve své knize: Korupce a úplatkářství, korupci jako daleko širší pojem, včetně možných prostředků takového chování. *„V běžném, obecném slova smyslu, lze korupci označit jednání, kterým se na určitou osobu působí různými prostředky, zpravidla prostými přímého fyzického násilí, aby osoba jednala buď proti dobrým mravům, nebo proti svým úředním nebo morálním povinnostem. Při*

¹Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě, dostupné na: http://www.transparency.cz/doc/vzdelavani_skripta2008_1.pdf

*uplatnění násilných prostředků by takové jednání mohlo mít charakter vydírání, útisku apod. Nejčastějšími prostředky, přes které je působeno na subjekt, jsou samozřejmě peníze, stále častěji jsou však využívány jiné hmotné výhody, ale také výhody mocenské. Lze tedy shrnout, že chápání korupce je velmi široké a v podstatě zahrnuje jakékoliv morálně neospravedlnitelné dosahování, přijímání nebo nekorektním způsobem nabízené získání hmotných, duševních nebo jiných nehmotných výhod či zisků. Je přitom nerozhodné, kdo daný zisk či výhodu přijímá a kdo ji nabízí.*² Tato formulace korupce nám již nastínila, že se jedná o velmi široký pojem, který v sobě obsahuje více skutkových podstat trestných činů. Detailní rozdělení na jednotlivé skutkové podstaty trestných činů se dočteme v pozdějších podkapitolách.

Definici těsněji spjatou se zákonnou úpravou použili David a Nett ve své publikaci *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém* takto: *„Jednání motivované snahou po zisku korumpované osoby, která porušuje právní normu tím, že poskytuje za odměnu korumpující osobě či skupině osob výhody jakéhokoliv druhu a může tím poškodit i třetí osoby na protiprávním směnném obchodu přímo zúčastněné.*“³

Vláda České republiky vydala oficiální definici ve Zprávě o korupci za rok 2003: *„Vztah mezi dvěma subjekty, ať jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak očekává, že mu za tuto výhodu bude slíbená materiální či nemateriální odměna poskytnuta.*“⁴, což můžeme vnímat zatím jako nejobecnější a zároveň nejbližší zákonu postavenou definici.

Ať už si tedy vybereme z výše zmíněných formulací či zvolíme definice uváděné ve Slovníku cizích slov nebo Ottově naučném slovníku, zjistíme, že žádná z těchto definic si v zásadě neodporuje, přestože působí značně odlišně.

² Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011, s.15

³ David, V., Nett, A., *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C.H.Beck, 2007, s.27

⁴ *Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2011*, dostupné na:

<http://www.mvcr.cz/clanek/boj-proti-korupci-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci.aspx>

2. Historie korupce

Jak jsme se již dozvěděli v úvodu této diplomové práce, má korupce velmi dlouhou historii. První zmínky nalezneme již ve starověkém Egyptě či Mezopotámii, stejně jako v antickém Řecku či Římě. Ačkoliv je korupční jednání považováno za nemorální, neetické a tedy i protikřesťanské, nalezneme o něm pojednání již ve Starém Zákoně. Z určitého pohledu se dá tedy hovořit o jistém způsobu prevence korupce již z rukou duchovních sepisujících onen Starý Zákon. V knize Exodus je výslovně stanoveno „*Nebudeš brát úplatek, neboť úplatek oslepuje i ty, kdo mají oči otevřené, a vede k překrucování záležitostí spravedlivých*“⁵, nalezneme zde také doporučení při výběru lidí postavených nad jiné, lidí v postavení soudců, aby byli bohabojní, schopní a ty, kteří nenávidí úplatky. Můžeme se tedy domnívat, že již v 2. pol. 1. tis. př. n. l. bylo získání výhody úplatou značně rozšířené. O špatnosti korupce hovoří i Buddhovo učení pravdy Dhamma, které ji řadí mezi jiné nepřipustné činy jako jsou zabíjení živých bytostí, krádež, požívání alkoholu, podvádění, sexuální promiskuita a další.

V průřezu historií bychom jistě neměli zapomenout na Francise Bacona, lorda a kancléře na dvoře krále Jakuba I., který byl v roce 1621 odvolán z úřadu právě pro své korupční jednání. Byl uvězněn v londýnském Toweru a měl zaplatit pokutu ve výši 40 000 liber. Král Jakub I. Francisi nejen udělil milost, ale také mu prominul tuto pokutu.⁶ Od starověku po novověk bychom našli zmínky o úplatkářství, jistém způsobu klientelismu nebo zneužití pravomocí a to jistě jak ve francké říši, tak ve vrcholném středověku. Z těchto historických období však nemáme zaznamenány žádné jiné takto výrazné kauzy týkající se korupce. Další zlom nastal v první republice, kdy se historicky objevila první velká kauza zabývající se korupcí. Stalo se tak v případě rozkrádání majetku po pozemkové reformě, která probíhala v letech 1919 až 1938. Rozsah korupce v 21. století si však nejlépe předvedeme na uvedených případech ve třetí kapitole této diplomové práce u jednotlivých skutkových podstat trestných činů.

⁵ *Starý Zákon, kniha Exodus, kapitola Požadavek spravedlnosti*, dostupné na: <http://www.biblenet.cz/app/b;jsessionid=19vc1vjsp7kzp?book=Exod&no=23&sourcePage=TovxBU1HNjejuU6PHfH-VA%3D%3D&fp=9ea6R7yuUnsSMzf7PgLh6g%3D%3D>

⁶ *Francis Bacon*, dostupné na: http://cs.wikipedia.org/wiki/Francis_Bacon

3. Psychologické a sociologické vnímání korupce

3.1 Rozdělení korupce z pohledu psychologie

Rozdělení korupce provedl ve své publikaci Frič, když tuto rozdělil podle čtyř hledisek.⁷

A. Korupce jako deviantní chování. Toto hledisko vychází z definice J.S.NYE, které korupci vnímá jako chování vybočující z formalit běžného života, překračující normy stanovující náplň a rozsah vlivu osob, které takto jednají z různých důvodů jako například osobních, finančních nebo za účelem zisku. Nejstěžejnější v tomto hledisku je pravomoc a její zneužití ve veřejných funkcích, nikoliv však pouze veřejných činitelů. Důraz kladený na rozdělení osob vykonávající veřejnou funkci a veřejných činitelů je podstatný z toho důvodu, že veřejní činitelé představují pouze část osob vykonávající veřejnou funkci. Jde tedy o výraz specifitější. Přestože hledisko, které korupci vnímá jako deviantní chování, považuje korupční jednání za deviantní u všech osob vykonávající veřejnou funkci, v praxi se však nejčastěji jedná o chování veřejných činitelů, tedy úředních osob. Deviantní jednání je především porušení zákonných norem, ale nesmíme zapomenout na morální a etické meze, které jsou taktéž porušovány. Na rozdíl od těch morálních, které nezajišťují žádnou represí a u spousty úředních osob ani prevenci, mají zákonné normy jak represivní tak preventivní účinek. Porušené morální normy vycházející z obyčejů, zvyků širokého povědomí, či svědomí, mohou u korumpovaných osob vyvolat nepříjemný pocit, zostuzení či nepříznivé prostředí na pracovišti. Bohužel většinou přijetí úplatku v drtivé většině případů nezabrání a to především proto, že riziko zjištění takového chování nebývá příliš vysoké. Zákonné normy postihující korupční, v tomto případě deviantní chování, mají následky daleko nepříznivější pro deviantní úředníky, avšak přes nepříjemnost a tvrdost (nebo spíše měkkost) možných trestů jsou často ochotni toto riziko podstoupit. Z pohledu zákonného pojetí definice není ve striktním výkladu toliko rozsáhlá, aby byla schopna definovat veškeré korupční jednání, proto je třeba použití jiného, širšího „*teré je formalistické*

⁷ Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011, s. 17 -20

pojetí (označované také jako public office definice), které zahrnuje i jiné formální akty upravující okruh chování subjektu“.⁸

B. Korupce jako patologické chování. Při určování této definice vyplývající z definice Friedricha můžeme říci: *„když držitel pravomocí, který je pověřený dělat určité věci, resp. je odpovědný za fungování nějakého úřadu, je nelegálně stimulován peněžními nebo jinými prostředky k činnosti, která zvýhodňuje poskytovatele odměny a poškozuje veřejnost a její zájmy“.*⁹ Meritem této teorie je, že se dotýká všeho nezdravého pro společnost, všeho, co poškozuje veřejný zájem, tedy společnost jako celek. Nemá tedy vliv pouze na samotné aktéry patologického jednání, ale nabourává běžný a přirozený status. Problém u této teorie nastává při přesném určení veřejného zájmu. Způsobů, jak určit veřejný zájem, je značné množství, přestože žádný z nich není považován za prioritní či dokonce závazný. Nemůže tedy říci, jak definovat veřejný zájem ani kdo tuto definici určí.

C. Korupce jako prostředek maximalizující zisk. Hned z počátku je nutné upozornit na fakt, že autor této teorie neuvádí žádnou, tedy ani obecnou definici korupčního jednání. Stejně tak nikde nenalezneme ani hodnocení takového jednání z pohledu autora Van Kleverena. Za podstatu můžeme považovat jakoukoliv snahu úředních osob vykonávající svou funkci maximalizovat zisk úřadu, na kterém pracují, bez ohledu na etičnosti či morálnost takového jednání. Lze tedy říci, že úřední osoba na takovémto úřadu působí jako podnikatel považující svůj úřad za svůj podnik, pro který získává co možná největší možný výdělek.

D. Korupce jako sociální problém. Základem této teorie je vlastnost korupčního jednání velice ovlivnit veřejné mínění a to především svými dopady na společnost a sociální hledisko společnosti. Tento sociální problém má přesná, avšak neveřejná a nepsaná pravidla, vnitřní mechanismy a zákonitosti, kterými se řídí. Takzvaná úrodná půda je korupční klima, které umožňuje šíření korupčního jednání. Korupční klima dokáže změnit postoje osob a zapříčinit tak přijetí úplatku, neboť při takovém jednání neselhává systém, nýbrž samotný jednatel.

⁸ Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011, s. 17

⁹ Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011, s. 18

Ten není schopen zvážit veškeré dopady a nevýhodnost situace pod vidinou rychlého a velkého zisku za jednoduché jednání. Z tohoto tvrzení je evidentní, že korupčnímu jednání se daří v přítomnosti slabých článků, kteří mají nestandardní a snížené vnímání společenského a morálního vnímání reality. Z pohledu nepsaných pravidel korupčního jednání jsou osoby vykonávající veřejnou funkci prodejné, což nám potvrzuje i toto rčení: „Každý je úplatný, záleží na výši nabízené částky a okolnosti, za které je nabízena“¹⁰ Odmítne-li korumpovaný nabízený úplatek, je třeba jeho výši přizpůsobit. Z pohledu této teorie je třeba znát nejen adekvátní výši nabídky, ale také potřebnou osobu na užitečném místě. Jak už zde zaznělo, korupční klima spolu s korupčními normami může zapříčinit, že korumpovaný (podplácený) pod nátlakem vnímá toto jednání jako povinnost, že se to od něj očekává.

3.2 Korupce jako sociologický jev

Fenomén korupce je bezpochyby nadměrně rozšířen. Dá se považovat za všemocnou zbraň. Ve spojitosti s výkonem veřejných funkcí je často vnímán jako fenomén ten pravý způsob dosažení určitého cíle, zisku, či informací. Index vnímání korupce (CPI) uvádí v jakém měřítku je korupce v dané zemi vnímána. Zatímco v roce 2004 byl ve Finsku CPI 9.7, v Dominikánské republice byl pouze 2.9.¹¹ Napřič těmito informacím však můžeme říci, že ačkoliv míra korupce může být vyšší, její vnímání může být na nižší úrovni vzhledem k politickokulturnímu prostředí. Pro snazší přehlednost přikládám tabulku č.1, kterou naleznete v přílohách na konci této diplomové práce. Na vnímání korupčního jednání má vliv více faktorů. Jako hlavní příčiny rozdílného vnímání korupce si můžeme uvést strukturu státu, zda se jedná o demokratický stát či diktaturu, náboženské prostředí, morální a etické povědomí „blízké“ společnosti i samotného jedince. V poslední řadě je také nutné si uvést, že největší vliv na vnímání korupce má právní úprava v daném státě. Pokud jsou určité typy jednání protizákonné, jistě bude korupce občany daného státu vnímána negativně, ovšem pokud to samé jednání není vymezeno v žádné zákonné normě či interním předpisu daného

¹⁰ Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011, s. 9

¹¹ Kochan J., *Korupce zemi světa podle vybraných ukazatelů*, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004, s.23

pracoviště, nebude na ní pohlíženo jako na nežádoucí. Pokud je tedy toto jednání považováno za korupční, můžeme si blíže definovat vzniklé vztahy a subjekty.

V korupčních vztazích se vyskytují tyto subjekty :

- **Korumpovaný** – osoba přijímající výhody, úplatu, protislužbu či protihodnotu za poskytnutí prospěchu korumpujícího
- **Korumpující** – osoba nabízející výhody, úplatu, protislužbu či protihodnotu s cílem získání prospěchu
- **Osoba zúčastněná**
- **Poškozený** – ten koho takto vzniklý vztah negativně ovlivní. U poškozených ovšem často hovoříme o celé společnosti, nikoliv o jednotlivci

Zatímco korumpovaný a korumpující jsou aktivními účastníky tohoto vztahu, osoby zúčastněné jsou pouze pasivními účastníky.

Společnost negativně vnímá především dvě myšlenky z pohledu sociálního prostředí. První nepříznivý je například zisk jednotlivce v konečném důsledku, získaný neadekvátním jednáním omezujícím volný trh. Osoba dodržující právní normy se tak cítí bezmocná bez možnosti získání takového zisku zákonnou cestou umožňující uzavření volného tržního vztahu. Druhá sociálně nepřijatelná stránka korupčního jednání je zneužití pravomocí, postavení a kontaktů v soukromý zisk či prospěch korumpujícího. V závislosti na míře rozšíření korupce a jejím následném odhalení se zvyšuje či snižuje míra důvěry veřejnosti v systém veřejné správy i v osoby vykonávající veřejnou funkci.

4. Formy korupce

Korupce má nespočetné množství forem a lze jí dělit dle velkého počtu faktorů. Korupci můžeme vnímat jako malou či velkou, drobnou každodenní či velkou hospodářskou, v soukromém či veřejném sektoru, vnitrostátní či mezinárodní a zda ji páchá jednotlivec nebo organizovaná skupina.

Nejprve začneme s bližší specifikací dělení korupce na malou a velkou.

- **Malá korupce** je nejčastěji vázána s úředníky, jejich překročením mezí a často i zneužitím pravomocí v kontrolních a dozorových činnostech. Tito úředníci zastávají úřad na nižším až středním stupni správy. Vyznačuje se také velkým počtem aktérů, ale jedná se zde o částky maximálně v řádech tisíců korun, můžeme se setkat i s pouhými desítkami korun. S takto nízkými částkami se nejvíce setkáváme ve státech a v situacích, u kterých je přijetí úplatku vnímáno jako nevyhnutelné. Dispozicí toho vztahu je uzavírání úmluv, které s sebou nesou pevné korupční vazby schopné samostatného života.

Z pohledu Ministerstva vnitra můžeme malou korupci chápat jako tu, která je běžná, malého rozsahu, všední, spjatá s činností samosprávných celků i státní správy. Můžeme tedy říci, že jde o korupci bagatelní. Nejrozšířenější je v zemích s náležitým ekonomickým a politickým prostředím, které není proměnlivé a zajišťuje nepatrnou míru nezaměstnanosti a úředníci zde nejsou pracovně ani finančně spjati pouze s výkonem úřední činnosti.¹²

- **Velká korupce** na rozdíl od korupce malé je z hlediska trestněprávního větší než velkého rozsahu, tedy mnohdy překračuje hranici pěti milionů korun. Zasahuje do mocenské i politické soustavy, mnohdy se dotýká čelných činitelů společenského života. V tomto případě jde o celou síť korupčních vztahů mezi aktéry ovlivňujícími udělování veřejných zakázek, udělování monopolních licencí. Dopouštějí se však také zpronevěry veřejných zdrojů, získávání osobních výhod z privatizace, klientelismu, vynášení důležitých a

¹² Hulinský P., *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*, Praha: POLICE HISTORY, 2008, s.24

zneužitelných informací, ale také obchodování s veřejnými zdroji za účelem soukromého zisku.¹³

V závislosti na úseku, ve kterém je korupční jednání páčáno, můžeme korupci dělit na korupci v soukromém sektoru a v oblasti veřejné správy.

- **Oblast soukromého sektoru** se dotýká soukromoprávního nakládání s majetkem státu a veškerého zvláštního výkonu státního dozoru. Na prevenci a ochranu práv v tomto úseku, kde jsou například investiční fondy, penzijní fondy, pojišťovnictví či zdravotnictví, by měl být kladen výjimečný důraz.

- **Oblast veřejného sektoru** je také jinak nazývána oblastí veřejné a státní správy. Zde spatřujeme korupční jednání zejména ve vnitřním úředním styku. Nalezení oboustranně výhodné dohody mezi tím, kdo má pravomoc na úseku veřejné moci a tím, kdo disponuje určitým postavením. Jedná se však o dohody mimo kompetence těchto osob, mimo zákonný rámec jejich práv a především za účelem vlastního obohacení ať už ve formě úplatku, výhody či jiného obohacení. Pro bližší specifikaci je možné uvést například zneužití a zveřejnění interních či tajných informací, neoprávněné vydávání certifikátů i ovlivňování správnosti a včasnosti správních rozhodnutí.

Další dělení lze rozeznávat dle korumpujícího. Zda se jedná o **jednotlivce či organizovanou zločineckou skupinu**.

- Všeobecně lze toto dělení přirovnat k dělení na korupci malou a velkou, neboť v malé korupci je jak korumpující tak korumpovaný jednatel. Zatímco v korupci velké jde v převážné většině případů o zájmy více aktérů, kteří si soustavným páčáním této trestné činnosti budují vlastní organizované zločinecké skupiny. V případě odhalení velké korupce je tedy předpokladatelné, že nebude odhalen jednatel, nýbrž celá organizovaná skupina. Podstatou takového zločinného spolčení je, že skupina pachatelů vytvoří vlastní paralelní strukturu, mimo oficiální státem uznávanou a díky této má usnadněné páčání soustavné trestné činnosti spočívající především v nezákonném obohacování vlastních členů.

¹³ Vantuch P., *Korupce a kriminalita*, Brno: Rašínova vysoká škola, 2008, s.22

5. Členění korupce

5.1 Druhy korupce

Druhů korupce je velká škála. Pro nastínění odlišností postačí uvedení tří základních druhů.

- **Byrokratická korupce** je nejběžnější. U tohoto druhu je vždy zvýhodněna jedna osoba na úkor osob jiných. Byrokratickou korupci lze ztotožnit s korupcí malou i tou v soukromém sektoru.

- *„Politická korupce se naopak týká vrcholných politiků a neobnáší pouze rozhodování o veřejných zdrojích, ale i zákonodárnou činnost. Když se politik zasadí o přijetí zákonů, které zvýhodňují určitou zájmovou skupinu, a zároveň tato zájmová skupina výrazně přispěje do rozpočtu politikovy strany, jde o politickou korupci nebo také dobývání rent. Tato politická korupce je zcela běžná v zemích, kde průzkumy jinak ukazují relativně málo korupce byrokratické (např. USA či Skandinávie). Termín „politická korupce“ je zároveň v literatuře velmi sporný, jelikož se částečně kryje s pojmy lobbying či dobývání rent (rent-seeking).“¹⁴* Politický druh korupčního jednání má negativní vlastnost v tom, že je téměř nemožnost jeho prokázání.

- **Administrativní korupce** činí nárok na výhodu, zisk či informace osobám a to jak fyzickým, tak právnickým i přes jejich neoprávněnost tyto získat. Administrativní druh nelze striktně přiřadit jako oblasti soukromého ani veřejného sektoru. Stejně tak nelze s určitostí specifikovat, zda ji páchají jednotlivci či organizované skupiny. Lze tedy pouze konstatovat, že tento druh korupčního jednání nalezneme napříč všech forem korupce.

5.2 Jednotlivé typy korupce

V této podkapitole se již dostáváme k bližší specifikaci samotného trestněprávního jednání. Stejně jako forem a druhů je i nespočetné množství typů

¹⁴ P. Ryska, J. Průša, *Korupce ekonomie vs. Mýty*, 1. vydání, Praha: institut Václava Klause, 2013, s.18

korupčního jednání. Typy nebo jinak řečeno způsoby korupce můžeme obecně roztřídit do skupin dle jejich způsobu páčání :

- **Lobbing**
- **Klientelismus**
- **Nepotismus**
- **Prodej pozic**
- **Poskytnutí neveřejných informací**
- **Formou protislužby či výhody**
- **Poskytování finanční úplaty či hmotného daru**

*„Kde je **lobbing** a kde začíná korupce? Správné lobbování připouští přesvědčování pouze prostřednictvím argumentů. Ve světě je „lobbing“ považován za legitimní součást dodávání informací zákonodárcům v souladu se zákony a etikou. Jde o legální výdělečnou činnost zástupců zájmových skupin, kteří za jasně stanovených pravidel a transparentním způsobem ovlivňují ty, kteří spolurozhodují o zákonech či o rozdělování finančních prostředků. Hlavním účelem je poskytnutí a naopak získání maximálního přehledu objektivních informací prostřednictvím širokého spektra vysoce kvalifikované argumentace.“¹⁵*

V této pravé podobě není lobbing ani nezákonný, ani nikterak spojitelný s korupcí, avšak velmi často je toto jednání provázeno poskytováním výhod či úplaty. V okamžiku takového protiplnění se již o korupci jedná. Česká právní úprava však nijak nezákonnou formu lobbingu neupravuje a není tedy možné závazně definovat, v jakém případě se jedná o lobbismus v kladném slova smyslu a v jakém případě se jedná o jeho nezákonnou podobu.

Klientelismus je systém organizace protiprávního jednání ve veřejné správě či politice. Původ klientelismu spatřujeme již v antickém Římě, kde patricij ochraňoval a zvýhodňoval svého svěřence, nejinak tomu bylo i za středověku, kde patricije nahradil feudál. Klientelismus je založený především na zvýhodňování osob na základě příbuzenských nebo přátelských vztahů, nikoliv však na základě jejich zásluh. Při tomto jednání vznikají vztahy mezi zájemci o veřejné zakázky a veřejnými činiteli. Vztah se prohlubuje společným cílem, který představuje osobní prospěch korumpovaného i korumpujícího. Zvýhodnění

¹⁵ K. Petrovský, *Korupce po česku aneb korupce očima průměrného Čecha*, Praha: Eurolex Bohemia a.s., 2007, s.51

spočívající v protekci a využití konexí sebou nese nejen prospěch zúčastněných, ale poskytuje jim také určitý způsob ochrany.

Pojem **nepotismus** vychází z italského slova „nepos“, které znamená vnuk. Na rozdíl od klientelismu, kde zvýhodněné vztahy vznikají, při nepotismu hovoříme spíše o jejich upevňování či utužování. Samotný vznik takového vztahu není vyloučen, ale jedná se zde spíše o rozšiřování sítě a vlivu korumpujících i korumpovaných. Jeden z nejdůležitějších aspektů nepotismu je zvyšování vlivu lukrativních, významných i společensky vlivných osob především z prostředí příbuzných i přátel.

Prodej pozic je velmi úzce spojen s pojmy klientelismus a nepotismus. Obdobně jako u nepotismu se zde usiluje o udržení a rozšíření vlivů lukrativních osob na společnost skrze úplatný lobbying. Takto lukrativně postavená osoba má moc řešit personální otázky. Pracovní pozice jsou tak přiděleny korumpujícím, kteří udělí nejvýhodnější nabídku.¹⁶

Poskytnutí neveřejných informací umožňuje korumpujícímu zneužití získaných informací od korumpovaného za účelem vlastního zvýhodnění, například při získávání veřejných zakázek. Nezákonně získané informace mohou v rukou korumpujících působit také jako příčina vydírání nebo k znevýhodnění konkurence. O skutkové podstatě tohoto jednání se více dozvíme v další kapitole.

Poskytování protislužby či výhody je jednání, kdy korumpující nabízí tyto korumpovanému za jeho upřednostnění, zvýhodnění či naopak nečinnost. Nejinak je tomu i u **peněžité úplaty i nehmotných darů**. Toto jednání je však podchyceno platnou právní úpravou, proto si jednotlivé skutkové podstaty těchto trestných činů blíže specifikujeme v následující kapitole, zabývající se právní úpravou korupčního jednání.

¹⁶ Volejníková, J., *Korupce v ekonomické teorii a praxi*, Praha :Profess consulting, 2007, s.19

5.3 Dar a pozornost

Ve spojitosti s korupcí je nezbytné zmínit pojmy jako dar a pozornost. Nahlížení na tyto pojmy je v naší společnosti velmi kladné. Z výzkumu názorů ve společnosti je evidentní, že lidé drobné dary a pozornosti vnímají jako naprosto běžné. Zlehčeně se dá říci, že bylo v historii naší země na úplatek nahlíženo jako na oficiální způsob odměnění za odvedenou službu. V případě, že bychom definici korupčního jednání vnímali doslovně, museli bychom ve veškerých těchto darech i pozornostech spatřovat nezákonné jednání. Doslovný výklad tedy není žádoucí. K definici daru a pozornosti je bezpodmínečně přiměřeně hodnotit toto jednání s ohledem na morálku té které společnosti. Neopomenutelná je závažnost a pohnutka, ze které se dar věnuje. Zda je záměrem zvýhodnění či čisté gesto pochvaly.¹⁷

Lze tedy konstatovat, že dar ani pozornost nemají přímou a závaznou definici, ze které by vyplývalo, v jakém okamžiku se jedná o zákonné a v jakém případě nezákonné jednání. Z důvodu právní jistoty postihnutelnosti korupčního jednání v podobě daru či pozornosti mají je některé služební poměry přímo definované. V případě závazného pokynu policejního prezidenta č. 145 ze dne 14.12.1999 bylo přímo specifikováno, do výše jaké hodnoty se dá dar považovat za zákonný. Zatímco závazným pokynem policejního prezidenta č. 181 ze dne 4.12.2006 byl předešlý pokyn zrušen a specifikace daru a pozornosti byla zobecněna.

„Čl. 14 Dary a jiné výhody

- 1)** *Policista nesmí v souvislosti s výkonem služby přijmout dar ani jinou výhodu, s výjimkou darů a výhod poskytovaných Ministerstvem vnitra, policií nebo na základě právních předpisů (například § 49 odst. 2 písm. b) zákona č.361/2003 Sb.)*
- 2)** *Za dary ani jiné výhody se nepovažují :*
 - a)** *drobné upomínkové předměty, které jsou běžně poskytovány fyzickými nebo právníckými osobami nebo veřejnoprávními orgány při pracovních jednáních,*

¹⁷ Chmelík, J., a kolektiv, *Pozornost, úplatek a korupce*, Praha: Linde, 2003, s. 36-37

- b)** *vstupenky na kulturní, společenské či sportovní akce, na něž je policista vyslán jménem České republiky, Ministerstva vnitra nebo policie.*¹⁸

V původním, výše zmíněném pokynu ze dne 14.12.1999 byla hodnota 200.- Kč u drobných, spotřebních předmětů při výkonu pracovní činnosti určena jako maximální možná, kterou lze považovat za dar.

Předměty krátkodobého využití s maximální hodnotou 400.- Kč stanovuje závazný pokyn policejního prezidenta č. 145 ze dne 14.12.1999 jako upomínkový předmět. Neopominutelnou podmínkou je také, aby policista při přijímání tohoto upomínkového předmětu vystupoval jménem České republiky.¹⁹

Obdobně jako u Policie České republiky jsou pro výkon některých funkcí, spojitelných s korupčním jednáním, stanoveny interními předpisy pojmy jako dar, pozornost i upomínkový předmět. Pokud nemají nikterak určeno předpisem do jaké hodnoty lze dar či pozornost přijmout, je v rukou toho, kdo dar přijímá, zhodnotit, zda nejedná proti dobrým mravům, anebo dokonce protizákonně. Jak je zde již nastíněno v průřezu historie naší země jistě objevíme zaměstnání a situace, kdy odměnění pozorností bylo vnímáno jako jakýsi standard, bez kterého by samotné jednání odměněných třeba nikdy nenastalo. Jako příklad můžeme uvést darování pozornosti, povětšinou z potravinářského průmyslu, tedy ovoce, bonboniéry či kávy, k rukou lékaře. Lze prohlásit, že v období Československé republiky mnohdy darování těchto pozorností patřilo k nutnosti, aby si pacient mohl sjednat s obdarovaným lékařem byť jen termín vyšetření. Tento zvyk s rozvojem demokratického myšlení v naší zemi postupně mizí, spatřovat tento jev můžeme pouze zřídka a to spíše u starších občanů České republiky, kteří mají toto jednání tzv. „vryto pod kůži“.

Obecně chceme-li oddělit dar, případně pozornost od úplatku, zkoumáme především pohnutku, z jaké byl dar pořízen a darován, a jistě i hodnotu darovaného předmětu, neboť pokud se jedná o bagatelní spotřební předmět, téměř s jistotou lze říci, že se o úplatek nejedná.

¹⁸ Pokyn policejního prezidenta č.181, 4.12.2006, čl. 14, dostupné na: <http://brno4f64.sweb.cz/index.php?dir=.%2FZakony%2F>

¹⁹ Pokyn policejního prezidenta č.145, 14.12.1999

6. Příčiny a důsledky korupčního jednání

V každé společnosti můžeme nalézt jednu z hlavních příčin korupce, kterou je touha po vlastním obohacení či úspěchu. Přesnější vymezení důvodů vzniku korupčního jednání je však složitější, neboť se mnohé podněty navzájem doplňují či kombinují. Vznik těchto pohnutek je zapříčiněn především množstvím příhodných situací, které vedou k možnosti poskytnutí úplaty pro vlastní přínos.²⁰

Za nejvýznamnější faktory podněcující korupci považuje Vláda České republiky tyto následující²¹ :

Změny ve společnosti

V závislosti na významných změnách ve společnosti, například při privatizaci či restitucích a s nimi spojenému přesunu majetku, dochází k dezorganizaci společnosti. Nalézt je můžeme nejen v politice a státní správě, ale i v životě osob z řad široké veřejnosti (obyčejných lidí.) Závisí pouze na hloubce a intenzitě těchto změn.

Legislativa (právní normy)

Systém právních norem a pravidel, který je komplexní a konzistentní, lépe odolává vytváření korupčního prostředí. V případě nedokonalého systému, chybějících hrozeb sankcí či nepřiměřeně konstruovaných procesů, lze předpokládat vyšší výskyt korupčního jednání.

Kontrola

Pečlivá kontrola vývoje a metod dopomáhá eliminovat objevení korupce v právním státě. Je tedy nutné zavádění orgánů vykonávajících kontrolní činnost a umožnit tím likvidaci veškerých jevů spojených s tímto konáním. V případě zjištění nedodržování těchto postupů by měly být využity přiměřené sankce a především by s touto skutečností měla být srozuměna veřejnost, která je z větší části přesvědčena o výhodnosti porušování těchto zákonů. Jedním z kontrolních orgánů by mohla být média. Především je zapotřebí jejich funkci nepodceňovat a podporovat jejich soutěživost a antimonopolnost.

²⁰ Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011, s. 9

²¹ Vláda ČR., *Pojem korupce- Vládní program boje proti korupci*, Právní rádce, 1.7.1999, dostupné v ASPI

Státní správa vs. její zaměstnanci

V případě nepoměrného odměňování zaměstnanců vzhledem ke kvalitě jejich práce dochází k vyšší pravděpodobnosti výskytu neetického chování a upřednostňování osobních zájmů před obecnými. Paradoxně tyto jevy mohou přispět k rychlejší a byrokraticky méně náročné funkci státní správy.

Kulturní zvyky

Jak již víme, má v některých zemích korupční jednání význam až téměř tradiční. Podplácení je v podstatě jedinou možností, jak dosáhnout svého cíle či výhody. Proti těmto jevům je zapotřebí proniknout do struktury celé správní moci státu a působit antikorupčně zevnitř.

Hodnoty a etičnost (morálka) veřejnosti

Veřejnost se čím dál více stává závislou na hmotných statcích a pro jejich naplnění se uchyluje i k neetickým praktikám, pokud tomu není dostatečně zabráněno. Důležitým prvkem by mělo být přesvědčení občanů k dodržování právních pravidel a etických kodexů. K získání takového cíle je možné dospět patřičnou represí, neboť exemplárně odsouzení pachatelé budou zapříčiňovat hlubší zamyšlení, zda korupční jednání skýtá takové výhody, aby případný trest tzv. zastínila.

Důsledky

Rozdíl mezi soukromým a veřejným sektorem je dán chybějícím měřítkem efektivnosti a vlastním.

Ve veřejném sektoru lze korupci považovat za příznak problému, nikoliv však za problém samotný. Je to způsobeno absencí měřítka užitečnosti daného projektu či výdaje. V praxi to znamená, že úředník, který rozhoduje o využití financí, neví, jak je využít co nejefektivněji. Rozhodnutí na základě zásluh, či nejvýhodnější nabídky pak nahrazuje rozhodnutí náhodné či subjektivní, a vzniká tak plýtvání veřejnými prostředky. A právě toto plýtvání se stává samotnou příčinou celého korupčního jednání.²² Samotné podplácení úředníků vyúsťuje v nedůvěru v právní stát.

²² Ryska, P., Průša, J., *Korupce Ekonomie vs. mýty* 1. vydání, Praha: institut Václava Klause, 2013, s. 38

Soukromý sektor naopak omezuje možnosti páchaní korupce, neboť zaměstnanec je pod neustálým dohledem majitele soukromé firmy. Ten žádá co nejefektivnější využití finančních prostředků za účelem utržení zisku a tím znemožňuje vytvoření prostoru pro úplatkářství mezi zaměstnancem a třetí osobou. Korupce je tedy mnohonásobně častěji spojena s veřejným sektorem, jelikož v očích zaměstnance, potažmo úředníka, není majitelem peněžních prostředků a vlastnických práv žádná osoba. Úřední osoba toto může vnímat jako prostor pro vytvoření vlastního trhu se státními financemi, zakázkami či právy.

Korupční jednání způsobuje následky dopadající především na samotnou společnost, jako jedny z nejvíce ovlivňujících patří²³ :

- Deformace veřejného zájmu na úkor soukromých zájmů
- Ztráta důvěry občana ve státní – veřejnou správu
- Vytváření paralelních nezákonných mocenských prostředí
- Téměř nemožnost získání veřejných zakázek
- Zvýšení administrativních nákladů na státní služby
- Snížení objemu prostředků pro veřejnou správu
- Neefektivní hospodaření s veřejnými zdroji
- Snížení důvěry občanů v demokratické mechanismy státu
- Snížení zájmu občanů na účasti veřejného života

²³ Dragoun, R., *Korupce v trestněprávních a kriminologických souvislostech* – disertační práce 2011

7. Mezinárodněprávní nástroje boje s korupcí

V této kapitole se pokusím nastínit mezinárodní právo, které v České republice přímo či nepřímo ovlivňuje nejen trestněprávní normy.

Korupce není pouze českým protizákonným jevem, což jsme již ověřili jak z pohledu historie, tak například i z pohledu jejího dělení. Jedná se tedy o negativní fenomén postihující všechny státy světa. Každá země má vlastní právní vymezení prevence i represe tohoto jevu. Pro efektivnější boj proti korupčnímu jednání bylo však nutné legislativní upravení na mezinárodní úrovni.

Organizace ovlivňující právní boj s korupcí jsou především Organizace spojených národů, Rada Evropy, Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) a samotná Evropská unie.

7.1 Právní instrumenty na mezinárodní úrovni

Pro přiblížení problematiky korupce v mezinárodním právu je nutné rozdělení norem zabraňujícím korupčnímu jednání na tzv. soft law a hard law.²⁴

- Soft law – je nepřímo závazné pravidlo, jedná se především o deklarace, doporučení a různé akční plány. V případě překročení takto stanovených pravidel nemá pachatel přímou mezinárodněprávní odpovědnost. Jako příklady soft law si může uvést Deklaraci OSN proti úplatkářství v mezinárodních obchodních transakcích, anebo Mezinárodní kodex chování veřejných činitelů.

- Hard law je narozdíl od soft law přímo závazný pro své signatáře. Jedná se o mezinárodní smlouvy v boji proti korupci. Hard law se dají vnímat jako zákony, neboť jsou bezprostředně závazné, avšak ne pro každého, jak je tomu například u vnitrostátních zákonů. Hard law musí být dodržováno dohodnutými stranami.

²⁴ Altmanová, P., *Fenomén korupce a prostředky exekutivy* – diplomová práce 2011. s.73

7.2 Úmluvy mezinárodních organizací

V rámci Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) je nutné zmínit dvě stěžejní úmluvy.

- **Úmluva OSN proti korupci**, která vstoupila v platnost 29.9.2003, byla podepsána jen v prvním čtvrtletí následujícího roku více než stovkou zemí. V účinnost vstoupila však až 14.12.2005, tedy stejného roku jako byla podepsána ze strany České republiky.

„Účelem této úmluvy je: a) účinněji a efektivněji prosazovat a posilovat opatření k prevenci a potírání korupce.

b) prosazovat, usnadňovat a podporovat mezinárodní spolupráci a technickou pomoc při prevenci a potírání korupce, včetně spolupráce a pomoci, sledující navrácení majetku.

c) prosazovat integritu, odpovědnost, řádné spravování veřejných záležitostí a řádné zacházení s veřejným majetkem.“²⁵

- **Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu** byla přijata v Palermu v roce 2000, účinná je však od září roku 2003. Účel této Úmluvy upravuje článek druhý v odstavcích a – j. Pokud samotná Úmluva neurčí jiný předmět, určuje článek 3. předmětem úmluvy trestné činy uvedené v souladu s články 5, 6, 8 a 23 této Úmluvy a dále závažné trestné činy specifikované v článku 2. této Úmluvy. Předmětem Úmluvy je neopomenutelně také trestný čin, který je nadnárodní povahy a zahrnuje organizovanou zločineckou skupinu.²⁶

V rámci Rady Evropy lze uvést především úmluvy spadající pod činnost orgánu GRECO. Organizace Státy proti korupci GRECO monitorují implementaci především trestněprávní **Úmluvu Rady Evropy proti korupci**, kterou Česká republika ratifikovala dne 8.9.2000, dále občanskoprávní **Úmluvu Rady Evropy proti korupci**, ratifikovanou Česká republikou dne 24.9.2003, mimo jiné dohlíží

²⁵ Scheinost, M., *Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. s. 9

²⁶ *Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému*, z webových stránek: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=139719

na dodržování **Doporučení Rady o Kodexech chování veřejných činitelů**, které přijal Výbor ministrů dne 11.5.2000.²⁷

Dle článku docentky Navrátilové: Korupce z mezinárodněprávní perspektivy, ovlivňovaly v roce 2006 trestněprávní normy upravující oblast korupce v České republice především dvě mezinárodní dohody.

První z nich je **Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích**, která se na rozdíl od **Trestněprávní úmluvy proti korupci** zabývá povinností ustanovit postup stíhání a odpovědnosti právnických osob v případě podplácení veřejného činitele. Trestněprávní úmluva proti korupci je ve své podstatě rozsáhlejší, neboť obsahuje požadavky i první uvedené úmluvy, což je pochopitelné vzhledem ke skutečnosti, že první uvedená úmluva se věnuje pouze zahraničním veřejným činitelům, zatímco druhá uvedená úmluva nemá konkrétně specifikované adresáty.²⁸

7.3 Zpráva Evropské komise o korupci

Evropská komise zveřejnila v únoru 2014 zprávu o korupci, která se ve své podstatě shoduje s požadavky a doporučeními Transparency International. Tato zpráva v sobě zahrnuje statistickou část, ze které mimo jiné vyplývá, že 95 % českých občanů vnímá korupci jako rozšířenou. Transparency International CPI pro rok 2013 nás stále řadí spíše do spodních příček vnímání korupce, viz příloha č. 2.

Dále tato zpráva poukazuje na „**5 problémových oblastí**“. Jsou jimi čerpání Evropských fondů, integrita veřejné správy, veřejné zakázky, financování politických stran a stíhání korupce. Jedná se tedy o oblasti, na které Transparency International dlouhodobě upozorňuje.: Zpráva poukazuje na slabost a nízkou efektivnost české státní správy, její zranitelnost vůči nepřipustným politickým vlivům a chybějící zákonnou regulaci. Tento problém se

²⁷ Státy proti korupci – GRECO, dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/staty-proti-korupci-greco.aspx>

²⁸ Navrátilová J., Korupce z mezinárodněprávní perspektivy, Právní fórum 1/2006, citováno z ASPI

*prolíná všemi ostatními oblastmi, jako je čerpání Evropských fondů či zadávání veřejných zakázek. Nejde však jen o přijetí zákona o státní službě, ale i o přijetí jasné strategie řízení procesu profesionalizace státní správy, upozorňuje programový ředitel TI Radim Bureš.*²⁹

Dále zde nalezneme upozornění na nízkou transparentnost financování politických stran a jejich volebních kampaní s návrhem na vytvoření nezávislých dohledů tohoto financování. Naopak poukazují na změny funkčnosti státního zastupitelství v pozitivním světle.

²⁹ Zpráva Evropské komise o korupci potvrzuje dlouhodobé priority Transparency International, dostupné na: <http://www.transparency.cz/zprava-evropske-komise-o-korupci-potvrzuje-dlouhodobě-priori/>

8. Hmotněprávní aspekt v právní úpravě České republiky

Skutkové podstaty korupčního jednání nalezneme jak v soukromoprávních, tak veřejnoprávních úpravách. Z pohledu soukromoprávní úpravy bychom hovořili o oblasti práva obchodního i občanského. V této podkapitole se však budeme věnovat trestněprávní úpravě korupce. Jak jsme se již dozvěděli v předchozí kapitole této diplomové práce, samotný pojem korupce žádnou právní úpravu nemá. Hmotněprávní úprava České republiky tedy upravuje určité skutkové podstaty takového chování.

V části druhé, HLAVY X., zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), nalezneme trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Ve 3. dílu nalezneme pojem úplatkářství, který, jak jsme se již dozvěděli, je jednou ze skupin korupce. Pojem úplatkářství je rozdělen dle tří skutkových podstat trestných činů na :

Ustanovení § 331 **Přijetí úplatku** trestního zákoníku

Ustanovení § 332 **Podplácení** trestního zákoníku

Ustanovení § 333 **Nepřímé úplatkářství** trestního zákoníku

Ustanovení § 334 **Společná ustanovení** trestního zákoníku (specifikuje pojmy jmenovaných trestných činů)

Na rozdíl od úplatkářství, které má právní úpravu obecnou, a tedy aplikovatelnou na rozsáhlou škálu případů, další skupina korupčního jednání, pletichy, mají konkrétně vymezené situace. Předpisy upravující pletichy nalezneme také v části druhé trestního zákoníku zvláštní části HLAVA V. trestné činy proti majetku, upravuje v ustanovení § 226 **Pletichy v insolvenčním řízení**, ve zvláštní části HLAVA VI. trestné činy hospodářské, díl 3. trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, v ustanovení § 257 **Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži**, §258 **Pletichy při veřejné dražbě**, ve zvláštní části HLAVA XI. trestné činy proti branné povinnosti, v ustanovení § 371 **Obcházení branné povinnosti** v odstavci 1.

Určité znaky korupčního jednání úředních osob či veřejných činitelů můžeme také nalézt v chování úřední osoby, které popisují ustanovení § 329

Zneužití pravomoci úřední osoby a ustanovení § 330 **Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti** HLAVY X. trestné činy proti veřejnému pořádku dílu 2 trestné činy úředních osob, zvláštní části trestního zákoníku. Přestože je ustanovení § 256 **Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky při veřejné soutěži a veřejné dražbě** zařazeno v HLAVĚ VI. trestné činy hospodářské, díl 3. trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, zvláštní části trestního zákoníku, budeme se mu v této diplomové práci blíže věnovat právě v souvislosti s chováním úředních osob. Shodně tomu bude i u ustanovení § 248 **Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže** v HLAVĚ VI. trestné činy hospodářské, díl 3. trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, neboť v odstavci 1 písmeno e) je jako jeden ze způsobů porušení předpisu o nekalé soutěži přímo uvedeno podplácení.

Jak jsme se již dozvěděli v předchozí kapitole, účelem korupce může být také zneužití informací a to jak v oblasti uchovávání osobních údajů, tak informací zneužitelných k vlastnímu či cizímu zisku, výhodě nebo prospěchu. V HLAVĚ II. trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, dílu 2. trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, zvláštní části výše zmíněného zákoníku ustanovení § 180 upravuje **Neoprávněné nakládání s osobními údaji**, zatímco v HLAVĚ VI. trestné činy hospodářské, díl 3. trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, zvláštní části trestního zákoníku. ustanovení § 255 řeší problematiku **Zneužití informace a postavení v obchodním styku**.

Ustanovení § 363 upravuje **Beztrestnost agenta**. Tento předpis nalezneme v HLAVĚ X. trestné činy proti veřejnému pořádku, díl 7. Organizovaná zločinecká skupina, zvláštní části téhož zákona. Ustanovení § 363 zaručuje beztrestnost agenta v případě, že se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny jako agent v utajení. V odstavci 2 jsou taxativně vymezené situace, kdy agent není trestně postižitelný. Hovoří se zde mimo jiné i o všech třech

skutkových podstatách úplatkářství, tedy o ustanovení § 331 Přijetí úplatku, ustanovení § 332 Podplácení, ustanovení § 333 Nepřímém úplatkářství.³⁰

O použití a procesním postupu se dočteme v trestním řádu tj. zákonu č. 141/1961 Sb. a to v ustanovení § 158e, kterému se budeme věnovat v další části této práce.³¹

Zatímco platná právní úprava pojednává o agentu vykonávající činnost v organizované zločinecké skupině, o agentu provokatérovi můžeme v současné době pouze polemizovat. **Agent provokatér** je zachycen v platných právních řádech jiných zemí, ale Česká republika nemá zatím právní zázemí pro jeho uplatnění.

Ruku v ruce se zavedením platné a posléze i účinné právní úpravy zabývající se agentem provokatérem, bylo by bezpodmínečné striktně vymezit situace spolu s podmínkami uskutečnění provokace. Zároveň by bylo nutné určit způsoby zamezení či alespoň částečné eliminace jejího zneužití. S ohledem na aktuální právní stav v České republice není možné zavedení institutu agenta provokatéra z řad policie natož z řad soukromých osob.³²

8.1 Zákoné vymezení pojmů úplatek, úřední osoba a obstarávání věcí obecného zájmu

K bližší zákoné specifikaci pojmů úplatek, úřední osoba a obstarání věcí obecného zájmu je podstatné uvést společná ustanovení tedy ustanovení § 334 trestního zákoníku.

8.1.1 Ustanovení § 334 trestního zákoníku

(1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

³⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů, dostupné v ASPI

³¹ Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád ve znění pozdějších předpisů, dostupné v ASPI

³² Sokol Tomáš, *Provokace – forma boje proti korupce*, Právní rádce 1/2000., dostupné v ASPI

(2) Úřední osobou podle § 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127 rozumí též jakákoliv osoba

a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,

b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,

c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo

d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věci obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

(3) Za obstarávání věci obecného zájmu se považuje též zachování povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

8.1.2 Úplatek

Zákonné vymezení pojmu **úplatek** upevňuje právní jistotu v našem státě. Lze říci, že s vymezením ze zákona se shodují názory soudců a tedy i judikatura. Úplatek spatřujeme ve výhodách, na které zvýhodnění nemají nárok. Výhody umožňují těmto například majetkové obohacení, což může být materiální i finanční. Na rozdíl od definovaných darů a upomínkových předmětů u policie České republiky, úplatek nemá právně stanovenou hodnotu. Výhoda tedy nemusí být nutně majetkového charakteru, může být i formou „služby na oplátku“, tedy protislужby. Není ani směrodatné, zda takové výhody získá sám korumpovaný či třetí osoba.

8.1.3 Úřední osoba

Sfěře pojmů úředních osob v trestně právním prostředí se věnuje ustanovení § 127 o úřední osobě³³. V tomto ustanovení § 127 je taxativní výčet toho, kdo je z pohledu trestněprávní úpravy považován za úřední osobu. Můžeme sem zařadit soudce, státního zástupce, prezidenta České republiky, veškeré poslance, senátory, členy vlády i jakékoliv osoby, které vykonávají zaměstnání jako orgán veřejné moci. Dle následujících odstavců tohoto ustanovení sem řadíme také úředníky územních samosprávných celků, členy zastupitelstva a úředníky orgánů státní správy. Dále lze za úřední osobu považovat příslušníky bezpečnostních sborů, ozbrojených sil či obecní policie. Pokud soudní exekutor vykonává pracovní činnost z pověření soudu nebo státního zástupce stává se také on úřední osobou. Při úkonech probíhajících během řízení o dědictví je stejně vnímán i notář a soudní komisař. Finanční arbitr se svým zástupcem není zákonem omezen výkonem funkce ani pověřením, lze tedy konstatovat, že finanční arbitr je při výkonu svého povolání úřední osobou vždy. Oproti tomu jiná fyzická osoba musí být jmenována taxativně vymezeným okruhem přírodních stráží, přesněji řečeno stráží lesní, přírody, mysliveckou nebo rybářskou. Po přesné vymezení úřední osoby je také nutná specifikace její trestní odpovědnosti a ochrany. Jak je již nastíněno u finančního arbitra, je úřední osoba trestně odpovědná vždy při výkonu své funkce. V případě ochrany této osoby je bezpodmínečné spáchání trestného činu v souvislosti s pravomocemi a odpovědností vyplývající z její funkce. Podle trestního zákoníku lze považovat za úřední osobu dle ustanovení § 127 i úřední osobu mezinárodní organizace či jiného státu, pouze pokud tak stanoví mezinárodní smlouva.³⁴

8.1.4 Obstarávání věcí obecného zájmu

Předně je podstatné definovat pojem obecného zájmu sám o sobě. Nejvhodnější specifikace obecného zájmu je ta, kterou převezmeme z ustanovení § 334 odst. 3., tedy *za obstarání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávání povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškození nebo*

³³ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, Obecná část, HLAVA VIII, část 1., výkladová ustanovení

³⁴ Šámal a kolektiv, *Velké komentáře Trestní zákoník II.*, Praha: C.H. Beck, 2012, s.3147

bezodůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

Z výše uvedeného je evidentní, že námitky zmíněné v nálezu Pléna ústavního soudu publikovaného pod č. 282/1998 zapříčiňující v praxi značné nesnáze nebyly vymýceny. Korupce je v rovině takto vzniklých vztahů upravena dalšími samostatnými ustanoveními, převzatými ve své podstatě z předešlých právních úprav.³⁵

Obstarání věcí obecného zájmu vnímá profesor Šámal v komentáři trestního zákoníku jako činnost související s vykonáváním úkolů, které se týkají věcí obecného zájmu,³⁶ což profesor Jelínek ve svém komentáři trestního zákoníku doplňuje, že se jedná o činnost například ve státní správě, také v úseku uspokojení různých potřeb jako zdravotních, kulturních i materiálních.³⁷

8.2 Přijetí úplatku § 331 trestního zákoníku

Základní skutková podstata tohoto trestného činu :

(1) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.

V následujících odstavcích ustanovení § 331 trestního zákoníku nalezneme:

Korumpovanému, který požaduje úplatu uvedenou v odstavci 1, hrozí trest odnětí svobody v trvání od šesti měsíců do pěti let.

Propadnutí majetku či trestu odnětí svobody v trvání od tří do deseti let hrozí korumpovanému, jakož i korumpujícímu v případě, že se jedná o úplatu za účelem získání značného prospěchu bez ohledu na to, komu je určen, nebo učiní-li tak úřední osoba.

³⁵ Teryngel Jiří, *K postihu korupce v novém trestním zákoníku*, Trestní právo 4/2010, s.7

³⁶ Šámal, P. a kolektiv, *Velké komentáře Trestní zákoník II.*, Praha: C.H. Beck,2012. s. 3161

³⁷ Jelínek, J., a kol.,*Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 4. vydání. Praha: Leges, 2013,s 446

Pokud ovšem účel není značný prospěch, nýbrž prospěch velkého rozsahu, hrozí korumpovanému stejně jako korumpujícímu trest odnětí svobody v délce pět až dvanáct let. Nejinak bude odsouzena i úřední osoba, která tento čin spáchá za účelem získání značného prospěchu, totožně jako u předchozího odstavce není směrodatné, komu je tento prospěch určen.

8.2.1 Podnikání

Před určením objektu, subjektu i subjektivní stránky skutkové podstaty zachycené ve výše zmíněném ustanovení je důležité vysvětlit pojmy: podnikání, slib a přijetí úplatku včetně žádosti o něj a prospěch značný i velkého rozsahu.

Za podnikání považuje trestní zákoník soustavnou činnost vykonávanou podnikajícím jednotlivcem a to na svou odpovědnost, výlučně svým jménem. Podnikatel musí vyvíjet tuto soustavnou činnost se záměrem získání zisku. Pro upřesnění pojmu podnikatel je nutné použití nového občanského zákoníku, tedy zákona číslo 89/2012 Sb.

8.2.2 Žádost, slib, přijetí úplatku

Žádost o úplatek není podmíněna doslovnou žádostí. Je naprosto postačující, když je zcela zřejmé, že se jedná o úplatek či slib, když ho přijme. Stěžejní je, aby korumpovaný dal impulz ke korupčnímu jednání osobně. Žádost je kvalifikována jako čin dokonáný, obdobně jako slib, přestože se u něj jedná o formu přípravy. V případě, že zúčastněný souhlasí nebo nijak neodmítne slib úplatku, dopouští se trestného činu dokonáného a to bez zřetele na to, zda ke korupci došlo či nikoliv. Samotné přijetí úplatku nevyžaduje ani jednu z výše uvedených skutečností, může tedy být spontánní. Pokud dojde k uskutečnění výhody (blíže specifikované v předchozí podkapitole), dá se úplatek vnímat jako přijatý.

8.2.3 Prospěch

Prospěch u korupčního jednání dle hmotněprávní úpravy trestního zákoníku dělíme na prospěch značný, tedy ten, který dle ustanovení § 138 odst.

1,2 přesahuje 500 000.- Kč³⁸, a prospěch velkého rozsahu, tedy více než 5 000 000.- Kč, také dle totožného ustanovení.

Objekt dle ustanovení § 331 zákona č. 40/2009 Sb. není definitivní, lze jej rozšiřovat v souvislosti s bojem proti korupci. V obecné rovině lze objekt přirovnat k zájmu na nezaujatém, správném a legálním zajištění věci obecného zájmu.

Subjekt nelze přesně určit, neboť v obecném měřítku lze subjekt dělit na právnickou nebo fyzickou osobu, současně se zde ale také hovoří o úřední osobě vnímané jakožto speciálním subjektu.

Subjektivní stránka zde vyžaduje úmyslné zavinění, u kterého není směrodatný výsledek. Tedy bez ohledu zda korumpující dosáhne požadovaného cíle, či korumpovaný obdrží výhodu, je skutková podstata úmyslného trestného činu naplněna.

8.2.4 Konkrétní případ pana V. S. odsouzeného mimo jiné dle ust. § 331

Okresní soud v Kladně dne 1.8.2013 v řízení sp. zn. 1 T 58/2013 vynesným rozsudkem uznal obviněného pana V.S. vinným ze spáchání přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a zločinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku. Z výrokové části rozsudku vyplývá, že výše specifikované přečiny spáchal v období od neznámého dne v červenci 2011 do července 2012 jakožto příslušník Vězeňské služby ČR ve funkci dozorce. Opětovně a to nejméně ve 14 případech za úplatku neoprávněně vnesl do prostoru věznice, který je střežen, mobilní telefony včetně SIM karet a veškerého příslušenství potřebného k jejich užívání. Takto jednal v nesouladu s povinnostmi vzniklými z § 5 zákona č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě ČR, z Pokynu generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 3/2010, a z Nařízení ředitele Věznice V. č. 4, ročník 2012 k zajištění vnitřní bezpečnosti a ostrahy objektu Věznice V. Jeho chování bylo vyvoláno požadavky odsouzených vězňů a odměněno finančními částkami

³⁸Výše prospěchu u trestného činu, dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/vyse-prospechu-u-trestneho-cinu-55569.html>

v rádech několika tisíc korun zasílaných prostřednictvím pošty na různé adresy od příbuzných odsouzených vězňů. Pan V.S. byl usvědčen z přijetí těchto úplatků :

„1. ve prospěch odsouzeného T. P., za což mu byla od J. P. do místa jeho trvalého bydliště zaslána poštou dne 20. 7. 2011 částka 2 000,- Kč, dne 22. 7. 2011 částka 6 000,- Kč, dne 25. 8. 2011 částka 5 000,- Kč, dne 7. 9. 2011 částky 5 000,- Kč a 3 000,- Kč, dne 15. 3. 2012 částka 500,- Kč a dne 24. 5. 2012 částka 2 500,- Kč,

2. ve prospěch odsouzeného K. K., za což mu byla od Z. K. do místa jeho trvalého bydliště zaslána poštou dne 5. 4. 2012 částka 3 000,- Kč, dne 21. 5. částka 1 000,- Kč a dne 29. 5. 2012 částka 6 500,- Kč,

3. ve prospěch odsouzeného J. J., za což mu byla od M. U. do místa trvalého bydliště A. P. zaslána poštou dne 28. 3. 2012 částka 2 000,- Kč,

4. ve prospěch P. V., za což mu byla od P. F. do místa trvalého bydliště A. P. zaslána dne 6. 4. 2012 částka 1 000,- Kč,

5. ve prospěch odsouzeného K. G., za což mu byla od D. G. do místa trvalého bydliště A. P. zaslána dne 20. 4. 2012 částka 1 600,- Kč,

6. ve prospěch odsouzeného R. P., za což mu byla od S. G. do místa trvalého bydliště A. P. zaslána dne 27. 4. 2012 částka 3 000,- Kč.“³⁹

Obviněný byl tedy usvědčen a odsouzen dle ustanovení § 331 Odst.3 trestního zákoníku za využití § 43 odst. 1 trestního zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce tří let. Dále podle ustanovení § 81 odst. 1 a ust. § 82 odst.1 trestního zákoníku byl výkon trestu odnětí svobody odložen po zkušební dobu v délce čtyř let. Dále byl panu V.S v souladu s ustanovením § 73 trestního zákoníku uložen trest zákazu činnosti, v tomto konkrétním případě tedy činnost v bezpečnostních sborech a orgánech státní správy také na dobu čtyř let. Obviněný využil opravných prostředků a proti tomuto rozsudku podal obviněný V.S odvolání, které bylo krajským soudem v Praze usnesením zamítnuto. Dále podal obviněný V.S. dovolání proti zmíněnému usnesení, které mu bylo Nejvyšším soudem taktéž odmítnuto.

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 203/2014, dostupné na: <http://www.slv.cz/judikatura/2009/40/331>

8.3 Podplácení

§332 odst. 1) Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

V následujícím odstavci nalezneme obdobně jako u ustanovení § 331 přitěžující okolnosti způsobující propadnutí majetku nebo prodloužení výše možného trestu odnětí svobody na jeden až šest let. Nastane tak tehdy, učiní-li pachatel tohoto chování za cílem získání značného prospěchu pro sebe či jiného, nebo způsobí-li zvlášť závažný následek nebo značnou škodu.

Obdobně bude posuzován i čin dle odstavce 1 spáchán vůči úřední osobě. V souvislosti s ustanovením § 332 trestního zákoníku je možné přiblížit si následující pojmy: nabídnutí a poskytnutí úplatku a zvlášť závažný následek.

8.3.1 Nabídnutí úplatku

Jednání projevující úmysl darovat úplatek za účelem získání věci obecného zájmu je považováno za nabídnutí úplatku. Totožně jako u žádosti není určující způsob, časový rámeček, ani zda ke korupci výsledně dojde. Časovým rámcem se zde rozumí, zda bude výhoda předána před či po získání věci obecného zájmu. I v tomto případě tedy hovoříme o trestném činu dokonaném.

8.3.2 Poskytnutí úplatku

Jak se dalo předpokládat, je dle platné právní úpravy poskytnutí úplatku chápáno jako přímé předání majetkové hodnoty i zprostředkované umožnění protislužby nebo poskytnutí hodnoty materiální. Poskytnutí tedy není prostý převod peněz, ale také dodání hmotné výhody.

8.3.3 Zvlášť závažný následek

Zvlášť závažný následek je z pohledu závažnosti obdobný jako značná škoda. „*Může jím být např. bezdůvodné prohlášení konkurzu na majetek jiného podnikatele*“⁴⁰ Předmět ochrany u podplácení zůstává stejný, jako je tomu v ustanovení upravující přijetí úplatku.

Zavinění je nutné úmyslné ve smyslu ustanovení § 17 písm. a) trestního zákoníku. Avšak v souvislosti s ust. § 332 odst. 2 písmeno b) je nutné, aby pachatel věděl, že korumpovaná osoba disponuje pravomocemi ve věci, ve které má korumpující svůj zájem, ovšem je dostačující, jestliže to vědět mohl a měl.

Pachatele není nutné blíže specifikovat, neboť jím může být jakákoliv fyzická či právnická osoba.

8.3.4 Konkrétní případ pana J.Č. odsouzeného dle ustanovení § 332⁴¹

Okresní soud Praha východ vydal dne 8.6.2011 rozsudek odsuzující pana J.Č. v souladu s ustanovením § 332 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let. Podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uložen trest propadnutí věci a to dvou bankovek v nominálních hodnotách 2.000,- Kč. Podle § 67 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2, 5 tr. zákoníku byl obviněnému uložen i peněžitý trest ve výměře 20.000,- Kč (40 denních sazeb po 500,- Kč). Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl peněžitý trest vykonán, mu byl uložen náhradní trest odnětí svobody ve výměře dvou měsíců.

Pan J.Č byl takto odsouzen na základě zjištění a prokázání, že se dne 16.3.2010 cca v 10.30 hodin pohyboval dálnici D8, ve směru jízdy na Prahu. Pan J.Č. se zde dopustil porušení pravidel silničního provozu, čehož si povšimla hlídka Policie České republiky. Jelikož byla provedena silniční kontrola a

⁴⁰ Šámal, P. a kolektiv, *Velké komentáře Trestní zákoník II.*, Praha: C.H. Beck, 2009, s.3169

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn.4 Tdo 88/2012-15, dostupné na: <http://www.slv.cz/4Tdo88/2012>

projednání tohoto porušení na místě, domníval se pan J.Č. že poskytnutím úplaty silniční hlídce se vyhne zákonnému postihu za jeho jednání. Pan J.Č. tedy nabídl hlídce ve složení podpraporčík M. V. a nadstrážmistr V. S. úplatu ve výšce 4.000,- Kč, za účelem nezahájení správního řízení.

Obviněný podal v zákonné lhůtě odvolání proti odsuzujícímu rozsudku, avšak Krajský soud v Praze toto odvolání zamítl jako neodůvodněné. Pan J.Č. však nebyl spokojen ani s tímto rozhodnutím, podal tedy dovolání, které bylo mimo jiné chybně označené. Bez ohledu na chybné označení předmětu dovolání bylo toto Nejvyšším soudem také zamítnuto v neveřejném zasedání.

8.4 Nepřímé úplatkářství

§333 odst. 1) Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Objektem je rovněž zájem na obvyklém, nepředpojatém a legislativním získání věci obecného zájmu, jako tomu bylo u předchozích ustanovení, avšak nyní se jedná pouze o úřední osobu a provedení její funkce. Z toho tedy jasně vyplývá, že pachatelem může být kdokoliv, kdo touží mít úmyslně vliv na výkon pravomoci úřední osoby.

Nepřímé úplatkářství v porovnání s ostatními trestnými činy je zřídka kdy odhalené a také následně prokázané. Není tedy toliko rozsáhlá flexibilita užívání tohoto ustanovení ani na základě judikatury, neboť například v roce 2011 bylo rozhodnuto pouze o dvou případech takového jednání, přičemž oba případy byly spáchány občany České republiky. Porovnání četnosti výskytu, v tomto případě vydání odsuzujících rozsudků, nepřímého úplatkářství s jinými trestnými činy je možné v příloze č.3. V tabulce Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce

2011 je viditelný poměr páchaní (odhalování) různých trestných činů a to jak českými občany či cizinci.⁴²

8.5 Pletichy

Vymezení skutkové podstaty trestných činů vzniklých chováním nazývaným pletichy je z pohledu celistvosti velmi složité, neboť ustanoveních upravujících tuto problematiku je celá řada. Jak jsme se již dozvěděli v úvodu této kapitoly, pletichami se zabývají ustanovení § 226, § 257, § 258 a § 371 trestního zákoníku. Již ze samotného zařazení je zřejmé, že se jedná o různé situace. Pro pochopení takového jednání je nutné vysvětlení pojmu pletichy. Slovník spisovného jazyka českého vysvětluje pletichu takto :

„Falešné, postranní, pokrytecké, úskočné jednání k poškození někoho; pikle, intrika, machinace, pletka, úskok, úklad, manévr, strojit pletichy - obět ženských pletich; podezřelé, zrádné pletichy; dvorské, klubovní, zákulisní pletichy, spleť, zamotaná věc, motanice, spleť, nepravda, smyšlenka.“⁴³

Podstatou pletich je tedy intrikářské jednání za účelem vlastního zvýhodnění či poškození jiného. Jak bylo již zmíněno, rozdrobenost trestněprávní úpravy spočívá v podchycení jednotlivých situací.

8.5.1 Pletichy v insolvenčním řízení

V ustanovení § 226 je uchyceno pletichaření v insolvenčním řízení. Meritem je souvislost s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení. Odstavce 1 a 2 upravují situaci základní skutkové podstaty v pozici korumpovaného i korumpujícího, kterým zde hrozí stejný trest odnětí svobody anebo zákaz činnosti. Následující odstavec pojednává o případech, kdy takové jednání spáchá jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru či zástupce věřitelů. Jak je tomu i v jiných případech korupčního jednání, jsou i zde okolnosti zapříčiňující délku trestu, což je rozsah prospěchu případně vzniklé škody.

⁴²Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011 (tr.z. 40/2009 Sb.), dostupné na: [www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/3D0054A2E4/\\$File/c08t02b.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/3D0054A2E4/$File/c08t02b.pdf)

⁴³Pletichy, dostupné na: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=pletich&sti=57455&where=hesla>

8.5.2 Pletichy při zadání zakázky a při veřejné soutěži a pletichy při veřejné dražbě

Na rozdíl od předchozí normy je v ustanovení § 257 tj. pletichy při zadání zakázky a při veřejné soutěži, v prvním odstavci taxativně vymezen způsob, jakým se dopouští pachatel trestního jednání, tedy :

a) lstí nebo pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,

b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,

c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži, nebo

d) na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu.

Odstavec druhý a třetí se toliko neliší od úpravy pletich v insolvenčním řízení, neboť postihuje okamžiky, kdy takto jedná úřední osoba, nebo jaký rozsah prospěchu byl tímto jednáním získán.

Ustanovení § 258 tedy pletichy při veřejné dražbě má naprosto shodný text jako předchozí ustanovení s jediným rozdílem, a to v místě spáchání takového jednání. V ust. § 257 je tomu v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží a ust. § 258 při veřejné dražbě věci.

8.5.3 Obcházení branné povinnosti

Za zmínku v souvislosti s pletichami jistě stojí i ustanovení § 371 trestního zákoníku, jelikož odstavec 1 zachycuje situaci, kdy za stavu ohrožení státu, nebo za válečného stavu pachatel pletichaří v úmyslu získat úlevy v plnění branné povinnosti. V odstavci druhém jedná tento v úmyslu se zčásti nebo zcela vyhnout či vymknout branné povinnosti.

8.6 Chování úředních osob

Pojem úřední osoba jsme si již plně objasnili v úvodu této kapitoly, proto se můžeme věnovat přímo skutkovým podstatám jednotlivých trestných činů. Dle trestního zákoníku je výslovně chování úředních osob upraveno v ustanoveních § 329 a § 330 trestního zákoníku.

8.6.1 Zneužití pravomoci úřední osoby

Při rozboru ustanovení § 329 Zneužití pravomoci úřední osoby zjistíme následující:

Úřední osobě, která zastává svou funkci v rozporu s jiným právním předpisem, nebo koná nad rámec své pravomoci či naopak neplní rozsah svých povinností, založených na výkonu své pravomoci, hrozí zákaz činnosti nebo trest odnětí svobody v rozsahu jednoho až pěti let. Neopominutelnou podmínkou je však jeho cíl učinit jinému závažnou újmu nebo škodu, či naopak zajistit sobě či jinému nepříslušný prospěch.

Následující odstavec řeší tutéž problematiku, je-li tímto jednáním získán prospěch značný. Jestliže koná takto pachatel na základě pozitivní či negativní diskriminace na základě rasy, etnického původu, vyznání, politického přesvědčení či národnosti bude souzen ve stejné kategorii, jako když svým chováním vyvolá vážnou poruchu u činnosti soudu, územní samosprávy, státní správy či jiného orgánu veřejné moci. Trest odnětí svobody v délce tří až deseti let může postihnout také pachatele, který způsobí vážnou poruchu na jednání podnikatele nebo právnické osoby, také při zneužití taxativně vymezených druhů lidských omezení nebo při způsobení značné škody.

Trest v délce trvání pěti až deseti let, eventuálně propadnutí majetku může postihnout pachatele jednajícího dle odstavce 1, získá-li prospěch velkého rozsahu anebo vyvolá-li škodu velkého rozsahu.

Významný je zde především fakt, že i příprava je trestná.

8.6.2 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

Na rozdíl od uvedeného ustanovení § 329, kde je nutný úmysl, upravuje ustanovení § 330 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti zavinění nedbalostí.

Tedy úřední osoba, hatící a neopomenutelně ztěžující plnění důležitého úkolu, může být potrestána až jedním rokem odnětí svobody, anebo zákazem činnosti.

Jestliže pachatel svých chování indikovaném v odstavci 1 zapříčiní následky totožné s následky § 329 odst.2 písm. a), c) ,d), f), bude odsouzen k odnětí svobody v maximální délce tři roky, nebo k zákazu činnosti.

Jeden až pět let však hrozí úřední osobě, přivedí-li škodu velkého rozsahu, tedy škodu přesahující 5 000 000.- Kč, či zaopatří-li si tímto jednáním prospěch velkého rozsahu.

8.6.3 Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě

Jak jsme se již dozvěděli, zařadíme mezi výčet trestněprávního chování úředních osob také ustanovení § 256 Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě trestního zákoníku:

(1) Kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží nebo veřejnou dražbou v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch sjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

V následujících dvou odstavcích jsou uvedeny přitěžující okolnosti, tedy:

Pachateli hrozí trest odnětí svobody na dva až osm let v případě, že se takto zachová člen hodnotící komise, pořadatel (veřejné dražby či veřejné soutěže), jakož i jejich vyhlášovatel. Člen organizované skupiny i licitátor se nachází ve stejné pozici v souvislosti se spácháním skutkové podstaty uvedené v odstavci 1 jako tito. Pokud svým jednáním zaviní značnou škodu, nebo získá

značný prospěch (pro sebe i jiného), bude takto potrestána i jakákoliv fyzická či právnická osoba.

Každé osobě v situaci vymezené odstavcem 1 žádající, přijímající či slibující prospěch ať už materiální, či nemateriální povahy hrozí trest odnětí svobody taktéž na dva až osm let.

Poslední odstavec pojednává o totožné situaci jako odstavec předchozí s tím rozdílem, že ho spáchá úřední osoba při výkonu své funkce. Úřední osobu v okamžiku usvědčení může potkat trest odnětí svobody na tři až deset let.

8.6.4 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

Ustanovení § 248 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže trestního zákoníku upravuje porušení právních předpisů o nekalé soutěži, které vyvolají újmu ostatním soutěžitelům a spotřebitelům ve větším rozsahu. Ovšem pokud tím sobě či jinému získají nepřislušné výhody, mohou být uvězněni až na tři roky, propadnutím majetku nebo zákazem činnosti. V odstavci jedna je taxativní výčet možných způsobů jejich porušení a pod písmenem e) je výslovně uvedeno podplácení.

8.6.5 Konkrétní případ pana S.K.⁴⁴

Na případu pana S.K. z Karlových Varů lze spatřovat několik úskalí trestněprávního stíhání korumpovaných (i korumpujících). V jeho případě se jedná o chybnou kvalifikaci trestného činu a zároveň odsouzení jiné, než by bylo očekávatelné, neboť vlivem nezhojitelné vady ve prospěch obviněného nemůže být tato vada napravena, což uznal i Nejvyšší soud. Obdobně jako u příkladu uvedeného ve spojitosti s ustanovením § 331 trestního zákoníku je i zde očividná propojenost jednotlivých skutkových podstat trestných činů. V tomto případě se objevuje tzv. zkouška spolehlivosti, která byla uvedena v ustanovením § 107 zákona č. 273/2008 Sb., tedy zákoně o Policii ČR, účinným do 31.12.2011.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn.3 Tz 61/2013-20, dostupné na: <http://kraken.slv.cz/3Tz61/2013>

Pan S.K. se dopustil nezákonného jednání dne 17.9.2010 kolem 10:00 hodin přímo v Karlových Varech, jakožto příslušník Policie ČR. Pan S.K. byl služebně přiřazen Krajskému ředitelství Policie Karlovarského kraje u dopravního inspektorátu. Výše zmíněného dne dohlížel na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Když pan S.K. odstavil vozidlo, ve kterém se řidič dopustil přestupku, netušil, že onen řidič je pracovník Inspekce Policie České republiky provádějící testování odolnosti proti protiprávnímu korupčnímu jednání. Pracovník Inspekce Policie České republiky provedl přestupky v podobě telefonování mobilním telefonem za jízdy a také jízda bez bezpečnostních pásů s cílem způsobení silniční kontroly. Pan S.K. měl povinnost vyplývající ze zákona upravující bezpečnost a plynulost na pozemních komunikacích. Pan S. K. *úmyslně neprojednal přestupek a neuložil blokovou pokutu, neboť po zjištění, že řidič vozidla se živí jako řidič a má u sebe 1.000,- Kč v hotovosti, jej se slovy, že to jej uchrání od ztráty bodů, a dále posunkem ruky vyzval k předání bankovky v nominální hodnotě 1.000,- Kč, sériového čísla s tím, že po předání bankovky uvedl, že se nikdy neviděli, a bankovku si ponechal pro svoji potřebu.*⁴⁵

Obviněný byl v rozsudku uznán vinným a odsouzen za předchozí trestné činy, nikoliv však za zneužití pravomoci či přijetí úplatku. Proti tomuto rozsudku podal odvolání směřující do výroku o trestním postihu. Ministryně spravedlnosti podala ve prospěch obviněného pana S.K. stížnost pro porušení zákona, mimo jiné s odkazem na skutečnosti zjištěné z provedených důkazů. Během řízení se především řešila otázka zkoušky spolehlivosti, neboť bylo sporné, zda byla provedena správně.

Po zohlednění veškerých skutečností uvedených v průběhu trestního řízení Nejvyšší soud zamítl stížnost ministryně spravedlnosti ve prospěch obviněného pana S.K. jako nedůvodnou., přestože bylo nepochybné, že soud prvního stupně nesprávně kvalifikoval jednání obviněného a tím porušil zákon. Tato vada nemohla být napravena, jelikož se jednalo o vadu ve prospěch obviněného.

⁴⁵Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn.3 Tz 61/2013-20, dostupné na: <http://kraken.slv.cz/3Tz61/2013>

8.7 Zneužití informací

8.7.1 Neoprávněné nakládání s osobními údaji

Ruku v ruce s korupčním jednáním za účelem zisků, výhod, protislužeb či jen závazku do budoucna jde neodmyslitelně i zneužití informací. Zneužívání informací můžeme vnímat ve dvou rovinách. V první rovině hovoříme o informacích v podobě osobních údajů. Ustanovení § 180 trestního zákoníku řadíme mezi právní úpravu zajišťující záštitu osobnosti, soukromí, ale také listovního tajemství.

§ 180 odst.1 pojednává o trestných činech spáchaných úmyslně nebo z nedbalosti za účelem zveřejnění, sdělení, zpřístupnění či jiného zpracování osobních údajů získaných výkonem moci veřejné.

Totožný trest jako hrozí subjektu trestných činů uvedených v odstavci 2, tedy pachateli nedodržujícím stanovenou mlčenlivost s cílem jejich zveřejnění, zpřístupnění či sdělení jinému. Tento skutek není spojen pouze s výkonem veřejné moci, ale s jakoukoliv funkcí, pracovní pozicí či povoláním. Jak v případě konání uvedeném v odstavci 1, tak u konání dle tohoto odstavce je nutné způsobení vážné újmy na oprávněných zájmech či právech dotčené osoby.

Třetí odstavec u skutkové podstaty uvedené v odstavcích 1-2 řeší okolnosti prodlužující možný trest odnětí svobody, jako například *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny*.

Nejvyšší míra škodlivosti je uvedena v odstavci čtvrtém. Pokud tedy svým nezákonným chováním způsobí pachatel škodu velkého rozsahu anebo koná s cílem vytěžit prospěch velkého rozsahu, bez zřetele na adresáta tohoto prospěchu, hrozí mu trest odnětí svobody s nejvyšší horní hranicí spojenou s touto skutkovou podstatou trestného činu.

8.7.2 Zneužití informace a postavení v obchodním styku

Na rozdíl od předchozí úpravy, která se zabývá zneužitím osobních údajů, ustanovení § 255 blíže specifikuje zneužití neveřejných informací. Pohybujeme se

tedy ve druhé rovině uchovávání a nakládání s informacemi, jelikož zde jde především o získání výhody například před ostatními soutěžiteli.

Odstavec první stanoví, že se jedná o úmyslný trestný čin za účelem získání zmíněné výhody nebo prospěchu. Jedná-li se o informace získané při provádění své funkce, výkonu pracovního poměru anebo při využití svého postavení jejich *zveřejnění podstatně ovlivňuje rozhodování v obchodním styku, a uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace na regulovaném trhu s investičními nástroji nebo na organizovaném trhu se zbožím, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.*

Ke druhému odstavci uvádí Profesor Jelínek „*Samostatná skutková podstata chránící hospodářskou kázeň, pokud jde o zneužití konkurence v obchodní činnosti*“⁴⁶

I dle 2. odstavce pachatel může být odsouzen k odnětí svobody ve stejném rozsahu jako v předchozím odstavci. Rozdíl je zde v korumpovaném, který zde ničeho nezveřejňuje, avšak uzavírá smlouvu za získáním výhody nebo prospěchu. Subjekt tohoto korupčního jednání má v uvedeném odstavci taxativně vymezené pozice, z jejichž titulu se zneužití dopouští.

Na rozdíl od předchozího ustanovení nepojednává toto o škodě v žádném rozsahu, avšak značný prospěch je zde samostatně upraven v odstavci třetím, zatímco ve čtvrtém s přísnější trestní sazbou je uveden prospěch velkého rozsahu.

Jestliže se tedy jedná o zneužití informací v podobě osobních údajů či tajných informací umožňujících například získání veřejné zakázky, současná trestní úprava s nimi počítá. Domnívám se však, že prokazování, že došlo k úniku informací, bude velice složité. Jelikož v prvním případě se dá eventuálně hovořit o jednom konkrétním postizeném, je jakási možnost, že tento poškozený situaci zjistí a nahlásí. V případě ustanovení § 255 není takto snadné určit konkrétního poškozeného a především to sami poškození nemusí nikdy zjistit.

⁴⁶ Jelínek, J., a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2013, s.365

8.8 Účinná lítost

Z hlediska hmotněprávní úpravy trestního práva jistě stojí za zmínění institut účinné lítosti. V souvislosti s Korupcí je u této nutné upozornění na významnou změnu.

„Účinná lítost a promlčení trestního stíhání jsou zvláštní případy zániku trestní odpovědnosti. Zaniká trestněprávní poměr a s ním i trestní odpovědnost. Důvody zániku trestní odpovědnosti se označují jako tzv. negativní podmínky trestnosti.“⁴⁷ V ustanovení § 33 jsou taxativně vymezené skutkové podstaty trestných činů, u kterých lze institut účinné lítosti aplikovat. Této skutečnosti se týká výše zmíněná změna, neboť v zákoně č. 140/1961 Sb. bylo o účinné lítosti v souvislosti s korupcí stanoveno, že u podnikatele, který poskytl nebo slíbil úplatek pouze z důvodu, že byl o tento požádán a následně skutečnost dobrovolně a bez zbytečného odkladu oznámil policejnímu orgánu či státnímu zástupci, zanikne jeho trestnost.

V současné právní úpravě však spojení účinné lítosti s úplatkářstvím, pletichařením, chováním úředních osob ani zneužití informací nenalezneme. Každý oznamovatel vlastního korupčního chování musí být tedy trestně stíhán. Existují snahy o znovuzavedení účinné lítosti u úplatkářství a dalších, avšak mezinárodní organizace shodně s Ministerstvem vnitra se k této skutečnosti nestavějí kladně. Pokud by totiž byla do ustanovení o účinné lítosti zapojena ustanovení upravující korupci, lze se obávat jejího zneužití.

⁴⁷ Jelínek, J., a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2013, s.64

9. Procesněprávní aspekt v právní úpravě České republiky

Veškeré jednání jakkoliv spojené s pojmem korupce je v posledních letech nejen v naší zemi, ale také v mezinárodním měřítku velmi diskutovaný problém. Jak již bylo nastíněno v předchozích kapitolách této práce, korupční jednání nemá neblahý dopad pouze na společenské vztahy, ale také na demokratický systém, tržní ekonomiku a spoustu dalších faktorů.

Zjištění a prošetření trestných činů spjatých s úplatkářstvím, či jiným druhem korupce je velice složité. Každá země disponuje velkým množstvím jednotlivých metod a způsobů ke zjištění, tedy odhalení a zdokumentování takového protiprávního jednání. Přestože každá země disponuje vlastní právní úpravou zaobírající se korupčními delikty, dá se říci, že napříč rozmanitostí metod je účel vždy téměř shodný.⁴⁸

Největší překážkou bránící snadnému odhalení korupčního jednání je skutečnost, že takové jednání probíhá ve velmi úzkém vztahu korumpujícího a korumpovaného bez účasti dalších osob. S ohledem na to, že každý účastník tohoto vztahu z něj profituje a čerpá výhody, nedá se předpokládat, že by kterýkoliv z nich tento vztah ohrozil jeho odhalením. V souvislosti na neaplikovatelnost účinné lítosti ve spojení s korupcí je také nepravděpodobné, že by korumpující či korumpovaný dobrovolně odkryl důkazy napomáhající k uplatnění jeho trestněprávní odpovědnosti. Další nepříznivá skutečnost k odhalení takové trestné činnosti je nekonkrétnost oběti. Jak jsme se již dozvěděli, v převážné většině případů bývá obětí korupčního vztahu společnost jako celek, nikoliv však jednotlivec. Odkrytí a prokázání korupce není snadný úkol, neboť proti orgánům odhalujícím trestnou činnost nestojí povětšinou žádné listinné důkazy, a jak vyplývá z uvedených skutečností ani možné výpovědi svědků. Nejen z těchto důvodů je nutné použití neobvyklých důkazních prostředků. K upřesnění konkrétních metod dokazování a způsobů odhalování z rukou orgánů činných v trestním stíhání je nutné užití ustanovení zákona č.

⁴⁸ David, V., Nett, A., *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 283

141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“) ale také zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii ČR“). V samotném trestním řádu je upraven nejprve postup orgánů činných v trestním řízení, který usiluje o postupné odhalování předmětné korupční trestné činnosti. V neposlední řadě v trestním zákoně nalezneme dovolené způsoby a metody odhalování a dokazování takového jednání spolu s postupem pachatelova potrestání.

Způsoby a metody odhalování uvedené v trestním zákoníku mohou také sloužit k utajnému sledování a dokumentování trestné činnosti. V některých případech je bezpodmínečné zachování utajení, zatímco ve většině případů je neodmyslitelná kontrola vyšetřujících orgánů činných v trestním řízení, aby výsledky jejich pátrání byly relevantní při usvědčování před soudy České republiky, z čehož je evidentní, že veškeré důkazní prostředky určené k usvědčení pachatelů musí být získány zákonným způsobem, jinak na ně soud nesmí přihlížet.

Zde se dostáváme k samotné procesněprávní úpravě. Jak jsme si již uvedli, procesní postupy nalezneme v trestním řádu a zákonu o Policii ČR. V této kapitole si blíže specifikujeme některé pojmy uvedené v trestním řádu.

V první řadě je nutné vysvětlení již uvedených **orgánů činných v trestním řízení**.

Tyto orgány činné v trestním řízení využívají k odhalení a vyšetření trestných činů korupce **operativně pátrací prostředky**, upravené v :

Ustanovení § 158 c **Předstíraný převod** trestního řádu

Ustanovení §158 d **Sledování osob a věcí** trestního řádu

Ustanovení § 158 e **Použití agenta** trestního řádu

Neopominutelné je také použití **zajišťovacích úkonů**, vázaných k trestné činnosti spojené s korupčním jednáním. Tyto zajišťovací úkony nalezneme v :

Ustanovení § 79 a **Zajištění peněžních prostředků** trestního řádu

Ustanovení § 86, ust. § 87, ust. § 87 a, b **Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování** trestního řádu

Ustanovení § 88, ust. § 88 a **Odposlech a záznam telekomunikačního provozu** trestního řádu

9.1 Orgány činné v trestním řízení

9.1.1 Policejní orgány

Orgány činné v trestním řízení upravuje ustanovení § 12 odst. 1 trestního řádu. Ustanovení §12 odst. 1 vymezuje tyto jako soud, státní zástupce a policejní orgán, jejichž působnost je přesně vymezena v jednotlivých stádiích trestního řízení. Například působnost policie je ustanovena zákonem o Policii ČR v souladu s ustanovením zákona č. 274/2008 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Policii České republiky.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 je policejní orgán chápán jako útvary Policie České republiky. Ve spojitosti s trestnými činy policistů a jiných zaměstnanců podřízených Policii České republiky je v postavení policie Inspekce Policie České republiky, což jsme se již dozvěděli ve spojitosti s korupčním jednáním dle ustanovení § 329 pana S.K. V následujících ustanovení § 12 trestního řádu nalezneme taxativně vymezené orgány, které jsou v totožném postavení v řízení o trestných činech, jako jsou orgány Vězeňské služby České republiky, celní orgány, orgány Vojenské policie, orgány Bezpečnostní informační služby, orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace, orgány Vojenského zpravodajství, pověřené orgány Generální inspekce bezpečnostních sborů, a není-li uvedeno jinak, mají uvedené orgány oprávnění k veškerým úkonům trestního řízení spadající pod působnost policejního orgánu.⁴⁹

⁴⁹ Jelínek, J., a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges 2010, s. 211

Postavení policejních orgánů v daných situacích, jak již víme, nalezneme ve zvláštních zákonech. Je však podstatné zmínění vzniku útvaru odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚOKFK SKPV), který vznikl v roce 2003 na základě nařízení Ministerstva vnitra č. 71/2001. „Cílem vzniku ÚOKFK SKPV bylo vytvoření vysoce specializované, odborně zdatné, maximálně flexibilní, mobilní a morálně silně odolné policejní složky zaměřené na boj s nejnebezpečnějšími formami korupce, závažné hospodářské a finanční kriminality. ÚOKFK SKPV se dále věnuje zajišťování výnosů z trestné činnosti a majetku pachatelů pro náhradu škod a případný trest propadnutí majetku nebo věci.“⁵⁰

Při příležitosti uvedení zvláštního útvaru pro odhalování korupčního jednání je neopomenutelné uvedení demonstrativních způsobů zjištění korupce.⁵¹

- Prosté oznámení, laicky řečeno udání, a to jak fyzickou tak právnickou osobou, popřípadě zvláštní institucí.
- Při operativním pronikání, což představuje utajené proniknutí pověřeného policisty do prostředí, kde se korupce důvodně předpokládá a lze se tedy domnívat, že zde budou zajištěny důkazní prostředky takového jednání.
- Privátní šetření pověřeného policisty, zakládající se na určitém systému opatření a úkonů spjatých s vyšetřováním možných pachatelů trestných činů, především na základě znalosti místní a osobní.

Policejní orgány především shromažďují a ucelují informace o konkrétních trestných činech spolu s určením možného pachatele. Tato činnost vede k získávání a uchování důkazních prostředků, které předávají k posouzení soudu. Lze tedy říci, že v přípravném řízení jsou policejní orgány využívány jako orgány vyšetřovací. Přestože veškeré získávání důkazů a tedy zjištění důvodných podezření spadá do pravomocí policejních orgánů, samotné rozhodnutí o těchto zjištění však nikoliv. Tyto orgány jsou v trestním řízení přímo podřízeny státnímu zastupitelství, neboť jsou vázány jeho pokyny a spadají rovněž pod jeho kontrolu.

⁵⁰ Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV, dostupné na: <http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>

⁵¹Kodedová, M., Úplatkářství-trestněprávní a trestněprocesní hledisko, -diplomová práce, 2011 s.37

9.1.2 Státní zástupce

Státní zástupce v porovnání ostatních orgánů činných v trestním řízení má zvláštní a jedinečné postavení. Problematiku státního zastupitele nalezneme mimo jiné v článku zákona č. 1/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů, Ústava České republiky („dále jen Ústava ČR“), dále se jí věnují ustanovení § 174 až ust. § 175 trestního řádu, ale především je mu věnován zákon č. 283/1993 Sb., ve znění pozdějších znění, zákon o státním zastupitelství.

Mezi základní povinnosti státního zástupce řadíme povinnost oznamovací, neboť státní zástupce je povinen zakročit proti všem trestným činům, o kterých se dozví. Vždy je povinen zajistit stíhání a především zjištění všech trestných činů v průběhu přípravného řízení a také dbá na udržení legality a legitimacy v jeho průběhu. Dokud není podána žaloba proti obviněnému, státní zástupce disponuje mocí zabezpečit spravedlnost.

Jak jsme se již dozvěděli, státní zástupce má specifické postavení, které spatřujeme ve skutečnosti, že pouze státní zástupce má právo podávat žalobu, tedy návrh na potrestání obviněného, má však pravomoc k zastavení trestního stíhání či postoupení věci jinému orgánu. Jestliže státní zástupce podá žalobu soud rozhoduje o vině a trestu pouze v rozsahu vytyčeném v žalobním návrhu, tedy nesmí obžalovaného odsoudit za trestný čin neuvedený v žalobním návrhu.⁵²

Státní zástupce disponuje širokou škálou pravomocí, a jak jsme se již dozvěděli, některé orgány jsou mu podřízené, jelikož jsou vázány jeho pokyny.

⁵² Jelínek, J., a kol. *Trestní právo procesní*, 1. vydání, Praha: Leges, 2010, s.206-208

Demonstrativní výčet těchto práv nám napomůže ke zjištění, že institut státního zástupce je v českém trestním řádu nepostradatelný, neboť státní zástupce :⁵³

- Udává závazné pokyny pro šetření trestných činů
- Na základě pochybností, může vrátit věc policejnímu orgánu k opětovnému šetření a doplnění informací
- Pokud policejní orgán vydá rozhodnutí, které je protizákonné, nelegální či neodůvodněné, státní zástupce má pravomoc toto rozhodnutí zrušit
- Státní zástupce má oprávnění zúčastnit se prováděcích úkonů policejních orgánů a také sám může provádět samostatné úkony nebo vést celé vyšetřování

Státní zástupce má vliv na provádění operativně pátracích prostředků, jelikož v přípravném řízení například povoluje předstíraný převod dle ustanovení § 158 c odst.2 trestního řádu, dále sledování osob a věcí, spolu s pořizováním zvukového, obrazového nebo jiného záznamu v souladu s ustanovením § 158 d odst. 2 trestního řádu. Z pohledu podřízenosti státního zástupce vrchního státního zastupitelství soudci vrchního soudu lze uvést případ, kdy státní zástupce vrchního státního zastupitelství musí předložit soudci vrchního soudu návrh, na základě kterého žádá využití agenta a to v souladu s ustanovením § 158 e odst.4 .

9.1.3 Soud

Soustava soudů ve věcech trestních se skládá v České republice ze soudů okresních, krajských vrchních a Nejvyššího soudu České republiky. Rozčlenění této soustavy se nachází v článku 91 Ústavy ČR shodně jako v ustanovení § 13 trestního řádu a dále úpravou ve věcech soudních se zabývá zákon č. 6/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon o Soudech a soudcích. Oblast věcné a místní příslušnosti ve věcech trestních podchycuje ustanovení § 16 až ust. § 18 trestního řádu. Činnost soudu se mění dle stádií trestního řízení.

- Samotná činnost soudů začíná po podání žaloby, kdy soud přezkoumává spis. Na základě takového přezkumu může spis vrátit státnímu

⁵³ Kodedová, M., Úplatkářství-trestněprávní a trestněprocesní hledisko,-diplomová práce, 2011 s.38

zástupci, postoupit ho jinému orgánu a to v případě, že například zjistí, že se jedná pouze o přeštek. Soud po přezkoumání případně nařídí hlavní líčení ve věci.

- Další stadium, tedy přípravné řízení umožňuje soudu vydání některých rozhodnutí. Tato rozhodnutí v souvislosti s vyšetřováním korupčního jednání bývají spojena se zásahem do základních práv a svobod občanů České republiky a to především rozhodnutím o záznamu či odposlechu telekomunikačního provozu.

- V hlavním řízení je v rukou soudu samotné dokazování a to jak formou výslechu svědků, obžalovaných i soudních znalců tak i formou listinných důkazů. Na základě tohoto dokazování soud rozhodne o vině a trestu obžalovaného

9.2 Operativně pátrací prostředky

Jedny z nejvýznamnějších institutů napomáhajících k odhalování a usvědčování korupčních komplotů bezpochybně jsou právě operativně pátrací prostředky. Toto slovní spojení představuje relativně nové instituty v trestním řádu, neboť dříve tyto upravoval zákon o Policii ČR v ustanovení § 34. Novela uskutečněna zákonem č. 364/2001 Sb, s účinností od 1.1.2002 byly však začleněny do trestního řádu. V současné úpravě je nalezneme v ustanoveních § 158 b) a následujících. Zákon o Policii ČR není zcela vynechán z oblasti opatření policejních orgánů s účelem předcházet, objasňovat a odhalovat trestné činy, upravuje totiž tzv. podpůrné operativní prostředky, které jsou v boji s korupčním jednáním neopominutelné.

Operativně pátrací prostředky byly zřízeny, aby byly jejich prostřednictvím opatrovány zájmy chráněné zákonem a to prostřednictvím získáváním, prověřováním, shromažďováním a popřípadě rozpracováním operativních informací.

Ustanovení § 158 b v prvním odstavci, pokud dále není stanoveno jinak, taxativně vymezuje policejní orgán, určuje, že se musí jednat pouze o řízení o úmyslném trestném činu, a dále určuje způsob provedení a to : předstíraný převod upravený ustanovením § 158 c, sledování osob ust. § 158 d a použití agenta ust. § 158 e. Druhý odstavec upřesňuje sledovaný zájem při použití operativně pátracích prostředků spolu s vymezením, že práva a svobody lze omezit pouze v nezbytně nutné míře. Poslední odstavec dovoluje použití záznamů získaných při výkonu operativně pátracích prostředků.

Systém postupů operativně pátracích prostředků je v České republice velice důležitý v boji s korupcí, neboť prokazování úplatkářství je náročné. Účastníci korupčního vztahu jej jistě dobrovolně neoznamují, neboť by tím poškodili sami sebe. Odhalování kriminality je pro policejní orgány díky těmto prostředkům jednodušší. Obdobně jak je tomu u státního zástupce s povinností oznamovat veškeré trestné činy, o kterých se dozví, mají všechny orgány činné v trestním řízení povinnost přijímat oznámení o páchání trestných činů.⁵⁴

9.2.1 Předstíraný převod

Ustanovení § 158 c trestního řádu upravuje jeden z nejúčinnějších důkazních prostředků používaný k odhalení korupce. Předstíraný převod je určen k předstírání koupě, prodeje nebo jinému způsobu převodu předmětu plnění a to včetně převodu věcí, které jsou vymezeny v odstavci 1 písm. a) – d). K takovému převodu je však nutný předběžný souhlas státního zástupce, pouze v případě, že věc nesnese odkladu, lze převod provést bez něj. Státní zástupce však musí obdržet žádost a to do 48 hodin, aby mohl převod schválit zpětně. Policejní orgán je taktéž povinen vyhotovit záznam o předstíraném převodu, který doručí státnímu zástupce taktéž do 48 hodin.

9.2.2 Sledování osob a věcí

Následující norma, tedy ust. § 158 d trestního řádu upravuje velice častý prostředek k odhalení a dokumentaci úplatkářství. Sledování osob a věcí je spjato

⁵⁴ Hulinský, P., *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*, Praha: police history, 2008, s.93

úkony specializovaných pracovišť příslušníků Policie ČR v podobě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Shodně s předstíraným převodem je i zde nutný souhlas státního zástupce. Žádost o povolení sledování osob a věcí musí mít písemnou formu a musí obsahovat dobu, po kterou žádá provádění sledování. Zákon stanoví dobu sledování v maximálním trvání šesti měsíců, avšak smí být na základě další písemné žádosti opět prodloužena na dalších šest měsíců.

9.2.3 Použití agenta

Použití agenta je upraveno ustanovením § 158 e trestního řádu, které v odstavci 1 taxativně vymezuje, kterých zločinů se použití agenta týká. Soudce vrchního soudu na návrh státního zástupce vrchního soudu povoluje jeho použití. Agent je povinen vždy volit prostředky způsobilé ke splnění uděleného úkolu, avšak musí dbát, aby nepřivodil jiným újmu na jejich právech nad míru nezbytně nutnou. Státní zástupce posuzuje, zda důvody pro použití agenta stále přetrvávají na základě údajů mu poskytnutých policejním orgánem. Agentova činnost v rámci zadaného úkolu nemusí být nutně spjata s hranicemi České republiky, ale smí je vykonávat i na území jiného státu.

9.3 Zajišťovací úkony

Úzce spjatý s operativně pátracími prostředky jsou zajišťovací úkony. Mezi instituty využívané k odhalování a dokazování úplatkářství patří dle trestního řádu mimo jiné tyto:

- Zadržení a otevření zásilek ust. § 86, § 87 trestního řádu
- Záměna a sledování zásilek ust. § 87 a – 87 b trestního řádu
- Zajištění peněžních prostředků na účtu banky ust. § 79 a trestního řádu
- Odposlech a záznam telekomunikačního provozu ust. § 88 trestního řádu

9.3.1 Zajištění peněžních prostředků na účtu banky

Základem zajištění peněžních prostředků na účtu banky je omezení dispoziční práva majitele obstaveného účtu k nakládání s těmito prostředky. Majitel účtu v tomto případě nutně neznamená obviněný, nebo dokonce obžalovaný, neboť cílem zajištění je zajištění prostředků určených ke spáchání

trestného činu, anebo byly k jeho spáchání využity.⁵⁵ Bezpochyby budou zajištěny i prostředky, které představují výnos z trestné činnosti. Na základě rozhodnutí předsedy senátu dojde k zajištění těchto prostředků. V přípravném řízení může toto rozhodnutí vydat státní zástupce nebo policejní orgán pouze se svolením státního zástupce. I zde se objevuje naléhavá situace a zpětné svolení s žádostí do 48 hodin.

9.3.2 Zadržení a otevření zásilek, jejich sledování a záměna

K základním lidským právům neodmyslitelně patří i listovní tajemství uvedené ve článku 13. Listiny základních práv a svobod. Přestože toto ustanovení brání nedotknutelnost listovního tajemství a dalších s ním souvisejících, existuje možnost průlomu této ochrany. Zajišťovací úkony uvedené v ust. § 86 - § 87 b trestního řádu v průběhu trestního řízení umožňují tyto zásahy a to v případě, že se předmětný orgán domnívá, že zásilka obsahuje věc pocházející z trestné činnosti. Svolení k těmto úkonům je na základě rozhodnutí totožných, jako je tomu v případě zajištění peněžních prostředků. Jediný rozdíl spatřujeme ve lhůtě 24 hodin, ve které musí policejní orgán zpětně informovat státního zástupce o zásahu, který nesl odkladu.

9.3.3 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Je-li vedeno trestní řízení pro zvláště závažný zločin, nebo úmyslný trestný čin postihnutelný dle vyhlášené mezinárodní smlouvy, lze využít zajišťovacích úkonů uvedených v ustanoveních § 88 § 88 a, tedy odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Odposlechy jsou opět nařízeny za shodných podmínek jako u zajištění peněžních prostředků na účtu banky a zajišťovacích úkonů spojených s listovním tajemstvím. V případě příkazu o odposlechu je však nutné uvedení doby jeho trvání. Na rozdíl od sledování osob a věcí je zde doba určena v maximálním rozsahu 4 měsíců. Tuto lhůtu lze opakovaně prodloužit opět na dobu dalších 4 měsíců. Je-li telekomunikační záznam uveden jako důkazní prostředek, je nutné připojení protokolu s údaji času, místa, obsahu a způsobu,

⁵⁵ David, V., Nett, A., *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C. H. Beck, 2007, s.287

kterým byl provedený záznam získán. Tento protokol sepisuje orgán, který pořizoval onen záznam. Samozřejmostí je také fakt, že policejní orgán v celém průběhu pořizování záznamů vyhodnocuje, zda stále přetrvávají důvody jeho zřízení. Pokud policejní orgán zjistí, že ony důvody opadly, bezodkladně zajišťovací úkony ukončí.

9.3.4. Spolupracující obviněný

V souvislosti s touto podkapitolou by bylo možné uvedení institutu spolupracujícího obviněného a rozebrání navrhovaného institutu korunního svědka. Jelikož ani zákonný institut spolupracujícího obviněného, ani ještě legislativně neuchycený korunní svědek nepředstavují úkony k získání důkazních prostředků prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení v pravém slova smyslu, současně s faktem, že tato práce je převážně zaměřena na hmotněprávní úpravu korupce, nevnímám jako bezpodmínečně nutné pro účel této práce, detailní rozbor těchto institucí.

10. Trestněprávní úprava korupce na území Slovenské republiky⁵⁶

Obdobně jako v podkapitole o české normotvorbě zaměříme se i v této na skutkové podstaty korupčního jednání z pohledu hmotněprávní úpravy. Na rozdíl od České republiky pojímá Slovenská republika korupci v širším, ale zároveň specifičtějším legislativním pojetí. Slovenský trestný zákon hovoří o samotném pojmu korupce, nikoliv pouze o jeho druhu jak je tomu v českém trestním zákoníku s úplatkářstvím. Hmotněprávní úprava Slovenské republiky tedy upravuje určité skutkové podstaty korupce jako takové v jedné HLAVĚ trestného zákona. Avšak korupční jednání v širším slova smyslu upravuje i v jiných HLAVÁCH a dílech trestného zákona č. 300/2005 trestného zákona, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestný zákon“).

Ve zvláštní části, HLAVY VIII., trestného zákona objevíme trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Ve 3. dílu nalezneme pojem korupce, který v sobě zahrnuje veškerá korupční jednání od úplatkářství až po zneužití informací. Pojem korupce ve slovenské právní úpravě však pouze nahrazuje pojem úplatkářství, jak je tomu v naší zemi, neboť v této HLAVĚ a v tomto dílu nalezneme pouze skutkové podstaty těchto trestných činů :

Ustanovení § 328 - § 331 **Přijetí úplatku** Trestného zákona (TZ)

Ustanovení § 332 - § 335 **Podplácení** (TZ)

Ustanovení § 336 **Nepřímá korupce** (TZ)

Ustanovení § 336a **Volební korupce** (TZ)

Neopominutelná je také skutečnost, že ve slovenském trestném zákoně nalezneme normy upravující mimo jiné i skutkové podstaty těchto trestných činů :

Ustanovení § 326 **zneužití pravomoci veřejného činitele**

Ustanovení § 327 **maření úkonu veřejného činitele** (TZ)

Ustanovení § 374 **neoprávněné nakládání s osobními údaji** (TZ)

Ustanovení § 265 **zneužití informací v obchodním styku** (TZ)

⁵⁶ *Zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákon ve znění pozdějších předpisů, dostupné v ASPI*

Ustanovení § 266 machinace při veřejných zakázkách a veřejné dražbě⁵⁷ (TZ)

Avšak pro možnost srovnání české a slovenské trestněprávní úpravy postačí bližší specifikace pouze trestných činů uvedených v HLAVĚ VIII. Zvláštní části 3.dílu zákona č. 300/2005 Z.z.

10.1 Přijímání úplatku (prijimanie úplatku)

Ustanovení § 328 trestného zákona

1) Kdo přímo nebo přes zprostředkovatele pro sebe nebo pro jinou osobu přijme, žádá nebo si dá slíbit úplatek, aby konal nebo se zdržel konání tak, že poruší svoje povinnosti vyplývající ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, bude potrestán odnětím svobody na dva až pět let.

2) Odnětím svobody na tři až osm let bude pachatel potrestán, jestliže spáchá čin uvedený v odstavci 1 závažnějším způsobem.

3) Odnětím svobody na sedm až dvanáct let bude potrestán pachatel, který spáchá čin uvedený v odstavci 1 ve velkém rozsahu.

Ustanovení § 329 trestného zákona

1) V souvislosti s obstaráním věci obecného zájmu ustanovuje tento odstavec stejné podmínky jako ustanovení § 328 odst. 1., pachateli takového jednání hrozí trest odnětí svobody na tři až sedm let.

2) V případě páchaní veřejným činitelem mu hrozí trest odnětí svobody na pět až dvanáct let.

3) Konání dle odstavců 1 a 2 ve velkém rozsahu zapříčiní pachateli trest ve výši deseti až patnácti let.

⁵⁷ Ružič D., *Komparace právní úpravy korupce v České republice a Slovenské republice*, Právní fórum 6/2011, s.365

Ustanovení § 330 trestného zákona

1) Skutková podstata i v tomto případě zůstává zachována, nýbrž subjektem se zde stává zahraniční veřejný činitel. Takovému pachateli hrozí trest odnětí svobody na pět až dvanáct let.

2) Totožně jako v předešlých ustanovení je přitěžující okolnost, spáchá-li subjekt čin velkého rozsahu. V takovém případě bude pachatel potrestán na deset až patnáct let.

Ustanovení § 331 trestného zákona

1) Kdo jako člen zahraničního parlamentního shromáždění, soudce nebo úředník mezinárodního soudního orgánu uznaného Slovenskou republikou nebo zástupce, či zaměstnanec mezinárodní, nadnárodní, mezivládní organizace nebo orgánu, s kterým je Slovenská republika ve smluveném vztahu, nebo jako osoba v obdobné funkci přímo nebo přes zprostředkovatele pro sebe nebo pro jinou osobu přijme, žádá, anebo si dá slíbit úplatek v souvislosti s výkonem svojí funkce, bude potrestán trestem odnětí svobody na pět až dvanáct let.

2) Spáchá-li takto čin ve velkém rozsahu, hrozí subjektu deset až patnáct let.

Z těchto ustanovení vyplývá, že slovenský trestný zákon v případě korupce upravuje každý objekt, subjekt, objektivní či subjektivní stránku ve zvláštním ustanovení §. Každá skutková podstata je tedy velmi specifická. Ačkoliv je slovenská úprava kreativní v popisu jednotlivých způsobů jednání, v globálním měřítku je vcelku omezená, neboť popis těchto způsobů je použit i u dalších forem korupce.

10.2 Podplácení (podplácanie)

U právní úpravy zachycující „prijímanie úplatku“ jsme si názorně uvedli šíři těchto ustanovení. U trestného činu „podplácanie“ si tedy uvedeme pouze meritum těchto ustanovení. Podplácení je zachyceno v ustanoveních § 332 - § 335 slovenského trestného zákona.

Tato forma korupčního jednání je ve slovenském právním řádu uchycena naprosto shodně s ustanoveními § 328- §331 trestného zákona, tedy přijetí úplatku. Základní a tedy neopomenutelný rozdíl mezi těmito normami je strana

korupčního vztahu. Zatímco u korupce formou „prijímanie úplatku“ je objektivní stránka naplněna, pokud pachatel přijme, žádá či si dá slíbit úplatek. U korupce formou podplácení spatřujeme objektivní stránku trestného činu, když subjekt poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek.

10.3 Nepřímá korupce (nepriama korupcia)

Na rozdíl od předchozích ustanovení upravuje problematiku nepřímého podplácení pouze ustanovení jediného paragrafu a to **§ 336** trestného zákona.

„V tomto ustanovení je uvedena oboustranná trestnost toho, kdo přímo nebo prostřednictvím zprostředkovatele pro sebe nebo jiného přijme, žádá nebo si nechá slíbit úplatek za podmínek zde uvedených.“⁵⁸

Nezbytným cílem této korupční činnosti je působení na výkon pravomoci osoby uvedené v ustanoveních § 328, § 329, § 330 a také § 331 slovenského trestného zákona. Jako přitěžující okolnost je zde vnímáno, působí-li takto pachatel na osoby uvedené v ust. § 332, § 333, § 334 a § 335.

10.4 Volební korupce (Volebná korupcia)

Volební korupce je dalším důkazem specifičnosti slovenského zákona, neboť upravuje korupční jednání ve spojení s volbami. Až detailně popisuje konkrétní chování jednotlivých osob a situací.

V § 336a ods.1 rozebírá otázku spojenou s volbou, referendem a lidovým hlasováním o odvolání prezidenta Slovenské republiky z pohledu korumpujícího. Tedy hovoří o pachateli, který poskytne, nabídne či slíbí úplatek.

Odstavec 2 tohoto ustanovení pojednává o stejných situacích z pohledu korumpovaného, tedy kdo přijme, žádá či si dá slíbit úplatek. Jako v předchozím odstavci hovoří se zde o situacích, kdy korumpovaný je úplatou ovlivněn natolik, že hlasuje-nehlasuje určitým způsobem nebo kdy se k volbám či referendu vůbec nedostaví.

⁵⁸ Hulinský P., *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*, Praha, POLICE HISTORY, 2008, s.72

V odstavci třetím nalezneme okolnosti, za kterých je možné uložit trest odnětí svobody v delší době trvání. Tyto okolnosti jsou taxativně vymezeny, tedy pokud pachatel spáchá trestný čin dle ustanovení § 336a trestného zákona zvláště závažným způsobem, nebo ho spáchá jako veřejný činitel, anebo na chráněné osobě či spáchá-li tak veřejně.

10.5 Agent provokatér ve Slovenské republice

Institut agenta provokatéra v České republice nenalezneme v žádné trestněprávní úpravě. Oproti tomu slovenská právní úprava je inspirována zahraničí legislativou, především pak legislativou států USA. Slovenské normy řešící tuto problematiku nastolují ve Slovenské republice určitou právní nejistotu. Řada odsuzujících rozsudků postavených na vyprovokovaných situacích byla Ústavním soudem zrušena.

„Podle § 117 odst.2 zákona č. 301/2005 Z.z., trestního řádu, musí být jednání agenta v souladu s účelem trestního řádu a musí být úměrné protiprávnosti jednání, na jehož odhalování, zjišťování nebo usvědčování se agent podílí. Agent nesmí iniciativně navádět ke spáchání trestného činu; to neplatí, pokud jde o korupci veřejného činitele nebo zahraničního veřejného činitele a zjištění skutečnosti nasvědčující, že by pachatel trestný čin spáchal i tehdy, pokud by příkaz k použití agenta nebyl vydán.“⁵⁹

V případě agenta provokatéra lze tedy zkonstatovat, že i přes své legislativní uchycení ve slovenském trestním řádu (trestném poriadku) nezajišťuje agentovi vždy 100% ochranu. Obdobně se na tuto normu nelze spolehnout ani jako na nevyvratitelný důkaz spáchání trestného činu. Lze tedy polemizovat, která právní situace zajišťuje vyšší právní jistotu pro stát i jeho občany. Zda je výhodnější nemít upravenou provokaci či disponovat normou, u které není jasný její dopad. Z mého pohledu mají obě možnosti velkou škálu kladů i záporů, avšak využití takového agenta provokatéra v praxi s sebou nese vyšší pravděpodobnost odhalení korupčního jednání. Dá se říci, že pokud je institut provokatéra zaveden, účinkuje jak represivně, tak i preventivně, neboť ze strachu, že se jedná právě o

⁵⁹ Herczeg J., *Systém řízení provokace v boji proti korupci a principy právního státu*, Bulletin advokacie 4/2011, s.29

takovouto provokaci, si pravděpodobně například příslušník policejního orgánu velmi pečlivě zváží, zda risk a možný zisk opravdu převažuje nad možností trestního stíhání, ale také ztráty doživotní renty. Velkou nevýhodu však spatřuje v nemožnosti zabezpečení zneužití takového ustanovení. Pokud se totiž jedná o naléhavý případ, lze udělit souhlas s takovým jednáním i zpětně, což v ruku neúspěšného korumpovaného či korumpujícího může znamenat zbavení trestní odpovědnosti na základě zneužití zákona. Z těchto důvodů tedy nedovedu přesně určit, zda jsem pro zavedení institutu agenta provokatéra, či nikoliv.

V České republice neexistuje institut agenta provokatéra, ale byl zde institut zkoušky spravedlnosti. Tento institut byl upraven ustanovením § 107 zákona o Policii ČR, který byl účinný pouze do 31.12.2011. Na rozdíl od agenta provokatéra, byl zde inspektor pověřen ke kontrole pouze úzkého okruhu adresátů. Jak jsem již nastínila v případě pana S.K. bylo spekulativní, zda šlo o provokaci, anebo by strážník policie přijal či vyžadoval úplatek v daném případě i bez vlivu inspektora provádějící zkoušku.

10.6 Srovnání hmotněprávní úpravy úplatkářství-korupce v České republice a ve Slovenské republice⁶⁰

V první řadě porovnáme umístění jednotlivých norem. Jak již bylo zmíněno, v českém trestním zákoníku nalezneme právní úpravu úplatkářství (tj. přijetí úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství) v části druhé, HLAVY X., zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb. (trestního zákoníku) trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, ve 3. dílu. V tomto směru se slovenská úprava korupce nikterak od české neliší neboť je zařazena mezi stejné trestné činy, ačkoliv pod jiným číslem, tedy ve zvláštní části, HLAVY VIII., zákona č. 300/2005 Z.z. (trestného zákona) mezi výše zmíněnými trestnými činy proti pořádku ve věcech veřejných, shodně ve 3. dílu.

Jak bylo již nastíněno, slovenská právní úprava detailněji popisuje objektivní stránku trestného činu, je tedy zaměřena na větší rozmezí případů

⁶⁰ Ružič D., *Komparace právní úpravy korupce v České republice a Slovenské republice*, Právní fórum 6/2011, s.266-268

korupčního jednání. Oproti českému trestnímu zákoníku má slovenská verze v celém jeho rozsahu přísnější sazby trestu odnětí svobody. Další rozdíl v postihu pachatele můžeme spatřit v jeho alternativách. Zákon č. 40/2009 Sb. umožňuje jak peněžitý trest, tak zákaz činnosti, což slovenský trestný zákon neumožňuje.

U přijetí úplatku ve své primární skutkové podstatě (v České republice § 331 odst.1 trestního zákoníku, ve Slovenské § 329 odst.1 zákona č. 300/2009 Z.z.) hrozí pachateli u nás zákaz činnosti anebo trest odnětí svobody až na 4 roky, zatímco na Slovensku pachatel totožného jednání může strávit ve vězení tři až osm let. Pokud se pachatel dopustí podplácení, je zde poměr trestů dle výše uvedených hmotněprávních norem peněžitý trest nebo trest odnětí svobody až na dva roky ku slovenskému trestu odnětí svobody v délce trvání až tři let. Zatímco přijetí úplatku a podplácení má rozdílnou výši hrozícího trestu, u nepřímého úplatkářství může být pachatel potrestán odnětím svobody až na tři roky shodně v obou státech. Pro zjednodušenou přehlednost přikládám v příloze č. 4 tabulku srovnání sazeb trestu odnětí svobody za vybrané trestné činy SR a ČR.⁶¹

Ve slovenské právní úpravě spatřuji detailnější rozbor možných situací a podnětů korupce, zatím co v české legislativě je úprava spíše obecnějšího charakteru. Volební korupce a agent provokatér jsou pro český trestní zákoník zcela neznámé pojmy. Možné vysvětlení neakceptování agenta provokatéra můžeme nalézt v nálezu Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 597/99 České republiky, kde se negativně staví i k použití provokace ze strany inspekce Ministerstva vnitra skrze osobu nikterak spjatou s orgány činnými v trestním řízení.⁶² Domnívám se, že ačkoliv se v tomto případně nejednalo o provokaci, český právní řád není zajištěn natolik, aby po zavedení institutu agenta provokatéra nedocházelo k jeho zneužití a případě prohloubení korupce. Je na zvážení, zda by v tomto případě tzv. nezvítězil ten, kdo podá vyšší nabídku či projeví větší vliv. V případě možného provokování, by totiž korumpovaný či korumpující, kteří jsou v pozici provokovaného mohli nabídnout agentovi ještě

⁶¹ Ružič D., *Komparace právní úpravy korupce v České republice a Slovenské republice*, Právní fórum 6/2011, s. 268

⁶²Nález ÚS sp.zn. III. ÚS 597/99, dostupné na <http://kraken.slv.cz/III.US597/99>

vyšší nabídku, aby jejich čin nebyl odhalen. Jelikož ani ve slovenské praxi není tento institut žádnou právní jistotou, nemyslím si, že by jeho zavedení České republice jakkoliv pomohlo v boji s korupcí.

11. Závěr

Předmětem této diplomové práce je téma korupce. Jelikož toto téma skýtá veliké možnosti, bylo mou hlavní otázkou, jakým způsobem tuto práci pojmout. Rozhodla jsem se rozdělit bádání na dva směry.

Prvním okruh je zaměřen na výklad korupce z obecného pohledu. Pokusila jsem se sem zařadit veškerá témata nutná pro pochopení korupčního jednání jako pojmu. Jeho vnímání ze strany psychologie, sociologie, rozdělení na různé druhy, typy, a v neposlední řadě také uvození možných příčin a důsledků. Při shrnutí první části mé diplomové práce je nutné připomenout několik zásadních informací.

Jak jsme se již dozvěděli, žádná zákonná definice korupce v České republice neexistuje. Je však otázkou, zda by bylo možné takovou zákonnou definici vůbec vytvořit. Dle mého názoru tohoto cíle dosáhnout nelze, neboť korupčního jednání je bezmezná škála a téměř každým dnem vznikají nové způsoby, jak získat prospěch nelegálním způsobem. Přestože česká právní úprava je tvořena zobecněnými skutkovými podstatami jednotlivých trestných činů, jistě nemůže postihnout veškerou korupci, neboť jak již známo, zákony jsou tvořeny převážně ze zkušeností. Tuto myšlenku podporuje i fakt, že je téměř nemožné vytvářet zákony dle předpokladů možného jednání osob. Viditelným příkladem jsou zákony spojené s platebními kartami a jejich zneužitím. Pokud nahlížíme na korupci z pohledu psychologie, musíme vnímat více faktorů. Podstatným aspektem je zjištění, za jakým cílem je takové jednání konáno. Jestliže takto jedná pachatel za účelem obohacení, zvýhodnění či za účelem zneužití pravomoci veřejných funkcí ke zvýhodnění jiných, téměř s jistotou hovoříme o deviantním a patologickém chování jak jej vnímali [J.S.Nye](#) a Friedrich, což nám přiblížil docent Chmelík například v knize Korupce a úplatkářství. Jestliže jde ovšem o získání co možná největšího možného zisku, hovoříme o korupci jako o prostředku maximalizující zisk podle Van Kleverena. Posledním způsobem vnímání z pohledu psychologie je vnímání jí jako sociálního problému. Tato skupina nám navodila přechod k dalšímu pojetí korupce, a to sociologickému pojetí. Na rozdíl od psychologického vnímání nás to sociologické upozorňuje na příčiny naprosto odlišného vnímání jednotlivých skutků. Pro ukázkou různorodosti jejich vnímání, byť jen z pohledu občanů jiných států, nám dopomáhají průzkumy. Tyto průzkumy vytvářejí hodnoty CPI (index vnímání korupce), ze kterých si můžeme vytvořit představu, jak vnímají úplatkářství v různých zemích světa. Mimo vnímání korupčního jednání jsem se pokusila v obecné části této práce uvést možné druhy, formy a typy korupce. Zde se domnívám, že je nejdůležitější rozlišovat, kdy se o korupci jedná a kdy nikoliv. Ukázkou, kdy je nutné zamyšlení, je například lobbying, který může být zákonný, ale pouze pokud je

konán bezplatně, nebo pojmy jako dar a pozornost, což nám pomáhá odlišit například pokyn policejního prezidenta.

Druhá část mé diplomové práce je na rozdíl od té první zaměřena na zákonnou úpravu korupce. Úvod do této oblasti jsem zvolila skrze mezinárodní právo. Na zprávě Evropské komise o korupci jsem naznačila, jak jsou Českou republikou dodržovány mezinárodní úmluvy a doporučení. Jako cíl této práce jsem si v jejím úvodu stanovila přiblížení a rozbor hmotněprávních norem upravujících podplácení, úplatkářství, pletich a dalších jednání, které obsahuje pojem korupce. Domnívám se, že se mi tento cíl podařilo naplnit, jelikož jsem provedla rozbor jednotlivých skutkových podstat trestných činů spojených nejen s úplatkářstvím, ale uvedla jsem u jednotlivých ustanovení i vysvětlení užitých pojmů. U některých zásadních forem korupce jsem uvedla konkrétní případy, které se staly na území České republiky. Procesněprávní úpravu spojenou s korupcí jsem již nerozebírala toliko detailně jako hmotněprávní, neboť se domnívám, že pro účel této práce bylo potřebné pouze uvedení a vysvětlení procesněprávních orgánů a prostředků v boji s korupcí. Jsem také přesvědčená, že i druhou část mého cíle, a tedy srovnání hmotněprávní úpravy v České a Slovenské republice se mi podařilo splnit, jelikož jsem provedla obdobný rozbor slovenských norem jako u těch českých. Na závěr této práce jsem se zabírala samotným porovnáním, ze kterého vyplývá, že slovenská právní úprava je v případě úplatkářství pro pachatele daleko nepříznivější než ta česká.

Přestože je česká hmotněprávní úprava vcelku rozsáhlá a pojatá relativněš obecně, tudíž se pod ni schová množství způsobů korupce, domnívám se, že je stále na čem pracovat a co zlepšovat. K prevenci korupce by postačovalo větší riziko represe a zadostiučinění. V současné chvíli pro korumpující/korumpované stále ještě převládá vidina zisku nad možným trestem, k čemuž dopomáhá nízká efektivita jejich právního postihu.

Abstract

This dissertation is divided into ten main chapters due to their systematic but according to another point of view it can be split between two halves. In the first half, corruption is observed generally not juridically. In the first of these chapters, corruption is explained, how specialist perceive it and what is to law in the Czech Republic. In the following chapter, the overworld history of corruption is introduced, starting with the early era A.D. until the twenty-first century, illustrated with some historical examples. In the third chapter called “Psychological and sociological perceiving of corruption“, there is a division of corruption into four main categories viewed by various specialists. In sociologist analysis, there is an index of corruption apprehension and the persons involved in a corruption relation are introduced. The division according to forms, in the fourth chapter, contrasts three main contrary forms of corruption. In the introduction of the fifth chapter, classification of general types of corruption is set, in the second part of the chapter specific kinds of corruption behaviour can be found. Concerning the types of corruption it is very important to take into account criminality and moral point of view of several types of behaving, because of lobbying, for example, which can be unlawful and in the same time legal or even sought after by the society. And it is primordial to distinguish corruption from a present or a gift e.g. the directive of police chief executive can illustrate the lawfulness of a present.

In the second half of this dissertation legal regulations of bribery are introduced, so all forms of bribing, abuse of power and other acts that are considered to make part of corruption. The sixth chapter contains examples of international pursuits and control of corruption. The seventh chapter is primordial for this work, setting substantive law regulations of corruption in the Czech Republic. It can be said that specification of particular facts of criminal issue related to corruption is essential for this dissertation. Some concrete examples of corruption related to particular § are noticed as well. Substantive law chapter is followed by the remedial law one containing the bankruptcy regulations. Due to the fact that the aim of this dissertation is a detailed analysis of substantive law view of criminal issues, the ninth chapter introduces into the problematic of bodies active in criminal proceedings, stage of investigation and preparatory

proceedings. The last, tenth chapter deals with substantive law regulations of corruption in Slovak Republic. There can be found an analysis of main regulations of corruption and the institution of agent-provocateur is mentioned, too. Finally, a comparison between Czech and Slovak substantive law regulation of corruption is dealt.

The aim of this dissertation is to clarify all the terms related to corruption including their consequences to the society from the moral and economic point of view. But the essential aim is the analysis of substantive law regulations of corruption and bribery in the Czech Republic and their comparison with Slovak regulations.

Zdroje:

Literatura:

1. David, V., Nett, A., *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. Praha: C. H. Beck, 2007
2. Hulinský P., *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*, Praha, POLICE HISTORY, 2008
3. Chmelík, J., Tomica, Z., *Korupce a úplatkářství*. Praha: Linde, 2011
4. Chmelík, J., a kolektiv, *Pozornost, úplatek a korupce*, Praha: Linde, 2003
5. Jelínek, J., a kol. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Leges 2010
6. Jelínek, J., a kol., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2013
7. Kochan J., *Komparace zemí světa podle vybraných ukazatelů*, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2004
9. Petrovský, K., *Korupce po česku aneb korupce očima průměrného Čecha*, Praha: Eurolex Bohemia a.s., 2007
10. Ryska, P., J. Průša, *Korupce ekonomie vs. Mýty*, 1. vydání, Praha: institut Václava Klause, 2013
11. Scheinost, M., *Dokumenty OSN ke korupci a organizovanému zločinu*, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008.
12. Šámal a kolektiv, *Velké komentáře Trestní zákoník II.*, Praha: C.H. Beck, 2012
13. Volejníková. J., *Korupce v ekonomické teorii a praxi*, Praha: Profess consulting, 2007

14. Vantuch P., *Korupce a kriminalita*, Brno: Rašínova vysoká škola, 2008

Periodika:

1. Herczeg, J., *Systém řízené provokace v boji proti korupci a principy právního státu*, Bulletin advokacie 4/2011

2. Navrátilová, J., *Korupce z mezinárodněprávní perspektivy*, Právní fórum 1/2006

3. Ružič, D., *Komparace právní úpravy korupce v České republice a Slovenské republice*, Právní fórum 6/2011

4. Sokol, T., *Provokace – forma boje proti korupce*, Právní rádce 1/2000

5. Teryngel, J., *K postihu korupce v novém trestním zákoníku*, Trestní právo 4/2010

Kvalifikační práce:

1. Anntalová, P., *Fenomén korupce a prostředky exekutivy*, diplomová práce 2011

2. Dragoun, R., *Korupce v trestněprávních a kriminologických souvislostech*, disertační práce 2011

3. Kubištová, A., *Úplatkářství – trestněprávní a trestněprocesní hlediska*, diplomová práce 2012

4. Štipáková, V., *Úplatkářství z trestněprávního a trestněprocesního hlediska*, diplomová práce 2011

Zákony a nálezy:

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České Republiky
2. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1193 Sb., Listina základních práv a svobod
3. Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství
5. Zákon č. 364/2001 Sb., o Policii ČR
6. Zákon č. 274/2008 Sb., o Policii ČR
7. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
8. Zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákon
9. Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
10. Vláda ČR., *Pojem korupce- Vládní program boje proti korupci*, Právní rádce, 1.7.1999
11. Pokyn policejního prezidenta č.145, 14.12.1999
12. Pokyn policejního prezidenta č.181, 4.12.2006
13. Zpráva o korupci za rok 2003 k Vládnímu programu boje proti korupci
14. Nález Ústavního soudu sp.zn. III. ÚS 597/99
15. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tz 61/2013-20

16. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 88/2012-15

17. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 203/2014

Internetové zdroje:

1. Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě, dostupné na: http://www.transparency.cz/doc/vzdelavani_skripta2008_1.pdf

2. Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2011, dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/boj-proti-korupci-strategie-vlady-v-boji-proti-korupci.aspx>

3. Starý Zákon, kniha Exodus, kapitola Požadavek spravedlnosti, dostupné na: <http://www.biblenet.cz/app/b;jsessionid=19vc1vjsp7kzp?book=Exod&no=23&sourcePage=TovxBU1HNjejuU6PHfH-VA%3D%3D&fp=9ea6R7yuUnsSMzf7PgLh6g%3D%3D>

4. Francis Bacon, dostupné na: : http://cs.wikipedia.org/wiki/Francis_Bacon

5. *Pokyn policejního prezidenta č.181*, 4.12.2006, čl. 14, dostupné na: <http://brno4f64.sweb.cz/index.php?dir=.%2FZakony%2F>

6. *Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému*, z webových stránek: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=139719

7. *Státy proti korupci – GRECO*, dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/staty-proti-korupci-greco.aspx>

8. *Zpráva Evropské komise o korupci potvrzuje dlouhodobé priority Transparency International*, dostupné na: <http://www.transparency.cz/zprava-evropske-komise-o-korupci-potvrzuje-dlouhodobepriori/>

9. *Výše prospěchu u trestného činu*, dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/vyse-prospechu-u-trestneho-cinu-55569.html>

10. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 203/2014, dostupné na:
<http://www.slv.cz/judikatura/2009/40/331>

11. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn.4 Tdo 88/2012-15, dostupné na:
<http://www.slv.cz/4Tdo88/2012>

12. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn.3 Tz 61/2013-20, dostupné na:
<http://kraken.slv.cz/3Tz61/2013>

13. *Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011(tr.z. 40/2009 Sb.)*, dostupné na: [www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/3D0054A2E4/\\$File/c08t02b.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/3D0054A2E4/$File/c08t02b.pdf)

14. *Pletichy*, dostupné na:
<http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=pletich&sti=57455&where=hesla>

15. *Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV*, dostupné na:
<http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>

16. Nález ÚS sp.zn. III. ÚS 597/99, dostupné na
<http://kraken.slv.cz/III.US597/99>

Příloha č. 1

INDEX VNÍMÁNÍ KORUPCE (CPI)

(Země seřazeny podle CPI)

Poř.	Země	CPI*
1	Finsko	9.7
2	Nový Zéland	9.6
3	Dánsko	9.5
	Island	9.5
5	Singapur	9.3
6	Švédsko	9.2
7	Švýcarsko	9.1
8	Norsko	8.9
9	Austrálie	8.8
10	Nizozemí	8.7
11	Velká Británie	8.6
12	Kanada	8.5
13	Rakousko	8.4
	Lucembursko	8.4
15	Německo	8.2
16	Hongkong	8.0
17	Belgie	7.5
	Irsko	7.5
	USA	7.5
20	Chile	7.4
21	Barbados	7.3
22	Francie	7.1
	Španělsko	7.1
24	Japonsko	6.9
25	Malta	6.8
26	Izrael	6.4
27	Portugalsko	6.3
28	Uruguay	6.2
29	Omán	6.1
	SAE	6.1
31	Botswana	6.0
	Estonsko	6.0
	Slovinsko	6.0
34	Bahrajn	5.8
35	Taiwan	5.6
36	Kypr	5.4
37	Jordánsko	5.3
38	Katar	5.2
39	Malajsie	5.0
	Tunisko	5.0
41	Kostarika	4.9
42	Maďarsko	4.8
	Itálie	4.8
44	Kuvajt	4.6

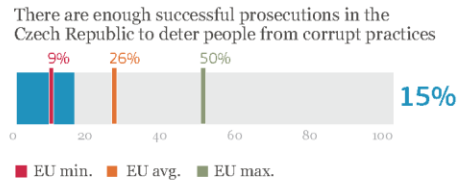
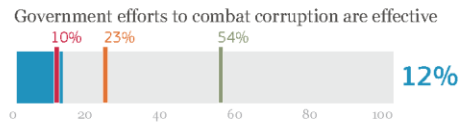
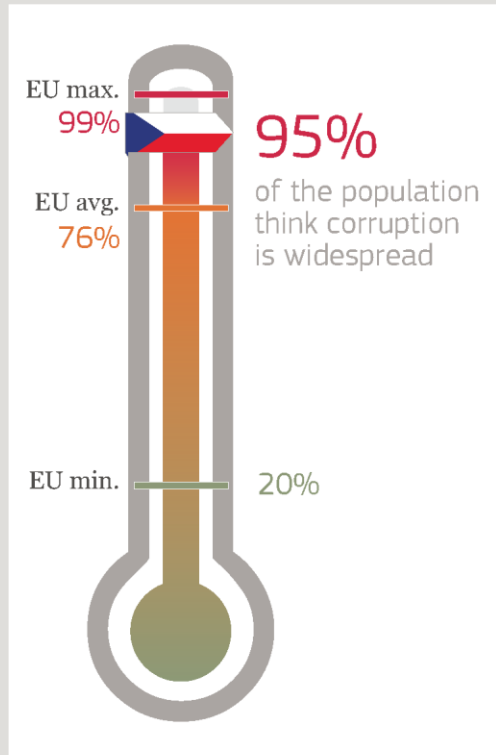
Poř.	Země	CPI*
44	Litva	4.6
	Jižní Afrika	4.6
47	Jižní Korea	4.5
48	Seychely	4.4
49	Řecko	4.3
	Surinam	4.3
51	Česko	4.2
	Salvador	4.2
	Trinidad a Tobago	4.2
54	Bulharsko	4.1
	Mauricius	4.1
	Namibie	4.1
57	Lotyšsko	4.0
	Slovensko	4.0
59	Brazílie	3.9
60	Belize	3.8
	Kolumbie	3.8
62	Kuba	3.7
	Panama	3.7
64	Ghana	3.6
	Mexiko	3.6
	Thajsko	3.6
67	Chorvatsko	3.5
	Peru	3.5
	Polsko	3.5
	SriLanka	3.5
71	Čína	3.4
	Saúdská Arábie	3.4
	Sýrie	3.4
74	Bělorusko	3.3
	Gabon	3.3
	Jamajka	3.3
77	Benin	3.2
	Egypt	3.2
	Mali	3.2
	Maroko	3.2
	Turecko	3.2
82	Arménie	3.1
	Bosna a Hercegovina	3.1
	Madagascar	3.1
85	Mongolsko	3.0
	Senegal	3.0
87	Dom. rep.	2.9
	Írán	2.9

Poř.	Země	CPI*
87	Rumunsko	2.9
90	Gambie	2.8
	Indie	2.8
	Malawi	2.8
	Mosambik	2.8
	Nepál	2.8
	Rusko	2.8
	Tanzánie	2.8
97	Alžírsko	2.7
	Libanon	2.7
	Makedonie	2.7
	Nikaragua	2.7
	Srbsko a Č. H.	2.7
102	Eritrea	2.6
	Papua-N. G.	2.6
	Filipíny	2.6
	Uganda	2.6
	Vietnam	2.6
	Zambie	2.6
108	Albánie	2.5
	Argentina	2.5
	Libye	2.5
	Palestina	2.5
112	Ekvádor	2.4
	Jemen	2.4
114	Kongo	2.3
	Etiopie	2.3
	Honduras	2.3
	Moldavsko	2.3

Poř.	Země	CPI*
114	Sierra Leone	2.3
	Uzbekistán	2.3
	Venezuela	2.3
	Zimbabwe	2.3
122	Bolívie	2.2
	Guatemala	2.2
	Kazachstán	2.2
	Kyrgyzstán	2.2
	Niger	2.2
	Súdán	2.2
	Ukrajina	2.2
129	Kamerun	2.1
	Irák	2.1
	Keňa	2.1
	Pákistán	2.1
133	Angola	2.0
	Kongo (Zair)	2.0
	Pobřeží slonoviny	2.0
	Gruzie	2.0
	Indonésie	2.0
	Tádžikistán	2.0
	Turkmenistán	2.0
140	Ázerbájdžán	1.9
	Paraguay	1.9
142	Čad	1.7
	Myanmar	1.7
144	Nigérie	1.6
145	Bangladéš	1.5
	Haiti	1.5

Pramen: Transparency International - Index CPI 2004, dostupné na internetové adrese http://www.transparency.cz/pdf/poradi_CPI_2004.pdf (12. 11. 2004).

EU ANTI-CORRUPTION REPORT 2014

Economic indicators

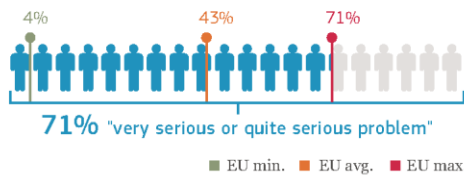
GDP per capita (2012) - **20 300 EUR**
 GDP at current market prices (2012) - **152.9 billion EUR**
Source: Eurostat

Shadow economy (2013 estimate) - **15.5% of GDP**
Source: Schneider, F. (2013). 'Size and Development of the Shadow Economy...'

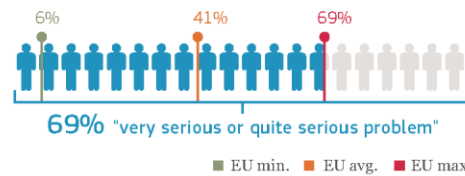
Public procurement (2011)

Government and utilities expenditure on works, goods and services (2010 estimate re-used for 2011)
36.70 billion EUR
 Total expenditure on works, goods and services
23.5% of GDP
Source: DG Internal Market and Services

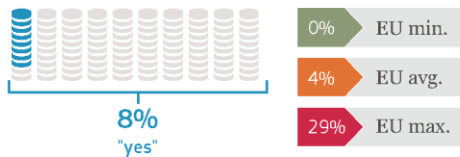
Do you consider corruption to be a problem or not for your company when doing business in the Czech Republic?

Do you consider patronage and nepotism to be a problem for your company when doing business in the Czech Republic?

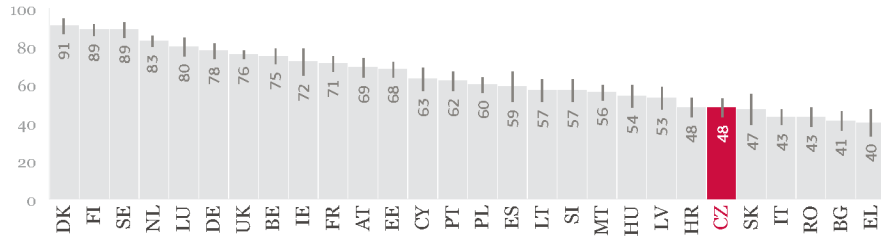
Over the last 12 months, has anyone asked you, or expected you, to pay a bribe for his or her services?

Has anyone in the Czech Republic asked or expected someone from your company to pay a bribe?

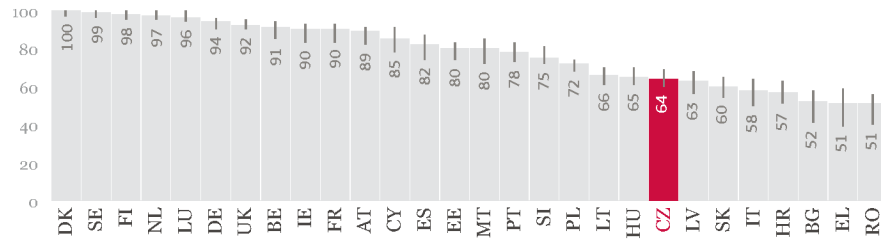

Transparency International Corruption Perception Index (2013)

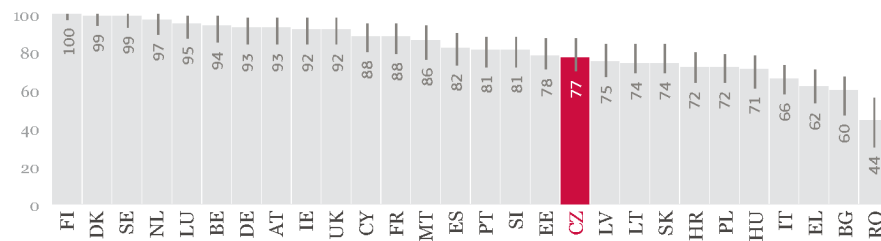
Source: [Transparency International](#)

Control of Corruption (percentile rank)

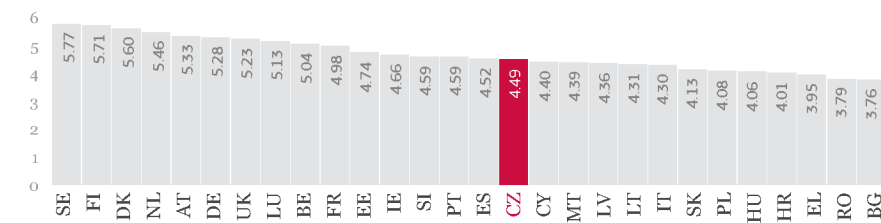
Source: [World Bank governance indicators \(2012 data\) \(215 countries\)](#)

Government Effectiveness (percentile rank)

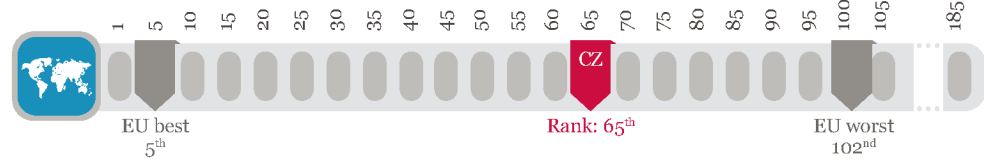
Source: [World Bank governance indicators \(2012 data\) \(215 countries\)](#)

Europe 2020 Competitiveness Index 2012 (score)

Source: [World Economic Forum](#)

World Bank Doing Business Rank 2013

Sources: [World Bank Doing Business Report 2013](#)

Příloha č. 3

Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011 (tr.z. 40/2009 Sb.)

Convicted persons: by Criminal Code section in 2011 (Act No. 40/2009 Sb.)

Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR
podle statistických listů soudů

Source: Ministry of Justice of the CR
(statistical reports of courts of law)

Paragraf trestního zákona a jeho název	Celkem Total	v tom		Criminal Code section and its title
		občané ČR Czech citizens	cizinci Foreigners	
§ 140 Vražda	87	82	5	Murder
§ 141 Zabití	9	8	1	Killing
§ 142 Vražda novorozence dítěte matkou	2	2	-	Murder of a new-born infant by its mother
§ 143 Usmrcení z nedbalosti	199	192	7	Killing of negligence
§ 145 Těžké ublížení na zdraví	321	285	36	Grievous bodily harm
§ 146 Ublížení na zdraví	1 827	1 707	120	Injury to health
§ 146a Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky	20	17	3	Injury to the health of excusable motives
Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti	631	586	45	Grievous bodily harm through negligence
§ 147 Ublížení na zdraví z nedbalosti	391	373	18	Injury to health through negligence
§ 150 Neposkytnutí pomoci	15	13	2	Failure to provide assistance
Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku	56	56	-	Failure to provide assistance of the driver vehicle
§ 152 Šíření nakažlivé lidské nemoci	2	1	1	Spreading an infectious human disease
Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti	2	2	-	Spreading an infectious human disease
§ 155 Ohrožení pohlavní nemoci	3	3	-	Threats to venereal disease
Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty	2	1	1	Endangering the health food and other harmful objects
§ 158 Rvačka	29	22	7	Brawling
§ 168 Obchodování s lidmi	10	10	-	Trafficking in persons
§ 170 Zbavení osobní svobody	3	2	1	Deprivation of liberty
§ 171 Omezování osobní svobody	85	73	12	Restriction of personal freedom
§ 173 Loupež	1 034	944	90	Robbery
§ 174 Braní rukojmí	5	5	-	Hostage-taking
§ 175 Vydírání	487	444	43	Extortion
§ 177 Útlak	13	13	-	Undue influence
§ 178 Porušování domovní svobody	2 957	2 838	119	Violation of domestic freedom
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	4	4	-	Unauthorised disposal of personal data
§ 180 Poškození cizích práv	118	109	9	Damage to another person's rights
§ 181 Porušení tajemství dopravovaných zpráv	8	8	-	Violation of the secret message conveyed
§ 182 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí	3	3	-	Violation of secret documents and other documents stored in private
§ 183 Pomluva	19	18	1	Slander
§ 184 Znásilnění	136	120	16	Rape
§ 185 Sexuální nátlak	5	5	-	Sexual coercion
§ 186 Pohlavní zneužití	193	185	8	Sexual abuse
§ 187 Soulož mezi příbuznými	9	9	-	Incest
§ 188 Kuplířství	13	11	2	Pandering
§ 189 Šíření pornografie	18	18	-	The spread of pornography
§ 191 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	40	40	-	Production and other handling of child pornography
§ 192 Zneužití dítěte k výrobě pornografie	5	5	-	Abuse child to making pornography
§ 193 Opuštění dítěte nebo svěřené osoby	5	5	-	Leaving a child or a person entrusted
§ 195 Zanedbání povinné výživy	8 806	8 581	225	Evasion of alimony payments
§ 196 Týrání svěřené osoby	41	40	1	Cruelty to a charge

Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011 (tr.z. 40/2009 Sb.)

Convicted persons: by Criminal Code section in 2011 (Act No. 40/2009 Sb.)

 Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR
podle statistických listů soudů

 Source: Ministry of Justice of the CR
(statistical reports of courts of law)

Paragraf trestního zákona a jeho název	Celkem Total	v tom		Criminal Code section and its title
		občané ČR Czech citizens	cizinci Foreigners	
§ 199 Týráni osoby žijící ve společném obydlí	218	204	14	Cruelty to persons living in common dwellings
§ 200 Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou	4	4	-	Kidnapped child and persons afflicted by mental illness
§ 201 Ohrožování mravní výchovy mládeže	722	686	36	Endangering the morale of juveniles
§ 202 Svádění k pohlavnímu styku	23	22	1	Trepan into sexual intercourse
§ 204 Podání alkoholu dítěti	33	29	4	Administration of alcohol child
§ 205 Krádež	14 451	13 720	731	Larceny
§ 206 Zpronevěra	1 249	1 213	36	Embezzlement
§ 207 Neoprávněné užívání cizí věci	560	529	31	Unauthorized use of another person's thing
Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru	161	149	12	Unauthorized violation of another's right to a house, flat or non-residential premises
§ 208 Podvod	1 738	1 653	85	Fraud
§ 210 Pojistný podvod	45	43	2	Insurance fraud
§ 211 Úvěrový podvod	597	583	14	Credit fraud
§ 212 Dotační podvod	8	8	-	Subsidy fraud
§ 213 Provozování nepoctivých her a sázek	13	13	-	Operation of fraudulent games and wagers
§ 214 Podílnictví	335	320	15	Participation
§ 215 Podílnictví z nedbalosti	12	12	-	Participation of negligence
§ 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti	15	12	3	Laundering of proceeds of crime
Legalizace výnosů z trestné činnosti	18	8	10	Laundering of proceeds of crime
§ 218 Lichva	2	2	-	Usury
§ 219 Zatajení věci	196	190	6	Concealment of a thing
§ 220 Porušení povinnosti při správě cizího majetku	26	26	-	Breach of duty of trust
Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti	10	10	-	Breach of duty of trust of negligence
§ 221 Poškození věřitele	9	9	-	Damage to the lender
§ 223 Zvýhodnění věřitele	4	4	-	Preferential creditors
§ 224 Způsobení úpadku	2	2	-	Bankruptcy
§ 225 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení	11	10	1	Breaches of duties in bankruptcy and composition proceedings
Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku	1	1	-	Breach of duty to make truthful statements about the property
§ 228 Poškození cizí věci	2 675	2 506	169	Damage to property
Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací	8	8	-	Unauthorized access to komputer systems and information media
§ 230 Padělání a pozměňování peněz	161	154	7	Counterfeiting and altering of money
§ 233 Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku	1 471	1 363	108	Unauthorized measures, counterfeiting and alteration of the payment instrument
§ 234 Udávání padělaných a pozměněných peněz	3	2	1	Use of counterfeit or altered money
§ 235 Neoprávněná výroba peněz	1	-	1	Unauthorized production of money
§ 237 Ohrožování oběhu tuzemských peněz	1	1	-	Jeopardise the Circulation of Domestic Money
§ 239	1	1	-	

Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011 (tr.z. 40/2009 Sb.)

Convicted persons: by Criminal Code section in 2011 (Act No. 40/2009 Sb.)

 Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR
 podle statistických listů soudů

 Source: Ministry of Justice of the CR
 (statistical reports of courts of law)

Paragraf trestního zákona a jeho název	Celkem Total	v tom		Criminal Code section and its title
		občané ČR Czech citizens	cizinci Foreigners	
§ 240 Zkrácení daně, poplatků a podobné povinné platby	119	98	21	Curtailment of taxes, fees and similar mandatory dues
Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby				Failure to transfer taxes and statutory social insurance and other obligatory payments
§ 241 Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětů k označení zboží	175	167	8	Breaches of rules on identification of goods by stamps and other items
§ 244 Padělání a pozměňování předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti	105	50	55	Counterfeiting and altering labels designating the origins of goods for tax purposes and objects proving the fulfillment of a charge/fee obligation
§ 245 Padělání a pozměnění známek	1	1	-	Counterfeit and altered stamps
§ 246 Porušování závazných pravidel hospodářského styku	1	1	-	Breaches of mandatory rules in economic relations
§ 248 Manipulace s kurzem investičních nástrojů	5	5	-	Handling rate of investment instruments
§ 250 Neoprávněné podnikání	10	10	-	Unauthorized business activity
§ 251 Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry	31	28	3	Unlicensed operation of a lottery or similar game of chance
§ 252 Poškozování spotřebitele	3	3	-	Activity detrimental to a consumer
§ 253 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění	1	1	-	Misrepresentation of data relating to economic results and assets
§ 254 Zneužití informace a postavení v obchodním styku	102	98	4	Misuse of Information in Business Relations
§ 255 Pletichy při veřejné dražbě	1	1	-	Fraudulent manipulation of public auctions
§ 258 Poškozování finančních zájmů Evropských společenství	1	1	-	Damaging the financial interests of the European Communities
§ 260 Porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou	1	-	4	Violation of statutory regulations on the circulation of goods in relations with foreign countries
§ 261 Porušování práv k ochranné známce a jiným označením	4	-	4	Infringement of rights to trademarks and other indications
§ 268 Porušení chráněných průmyslových práv	147	34	113	Violation of protected industrial rights
§ 269 Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi	9	1	8	Infringement of copyright
§ 270 Padělání a napodobení díla výtvarného umění	52	38	14	Counterfeiting and imitation of works of art
§ 271 Obecné ohrožení	1	1	-	Common danger
§ 272 Obecné ohrožení z nedbalosti	13	13	-	Common danger of negligence
§ 273 Ohrožení pod vlivem návykové látky	30	28	2	Endangering others under the influence of an addictive substance
§ 274 Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení	11 692	10 744	948	The damage and threat to use the non-profit facility
§ 276 Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti	100	93	7	The damage and threat to use the non-profit facility of negligence
§ 277 Nedovolené ozbrojování	69	62	7	Unauthorized arming
§ 279 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	116	108	8	Illegal production and use of other narcotic drugs and psychotropic substances and poisons
§ 283 Přečkovávání omamné a psychotropní látky a jedu	1 346	1 216	130	Possession of narcotic and psychotropic substances and poisons
§ 284	178	145	33	

Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011 (tr.z. 40/2009 Sb.)

Convicted persons: by Criminal Code section in 2011 (Act No. 40/2009 Sb.)

 Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR
podle statistických listů soudů

 Source: Ministry of Justice of the CR
(statistical reports of courts of law)

Paragraf trestního zákona a jeho název	Celkem Total	v tom		Criminal Code section and its title
		občané ČR Czech citizens	cizinci Foreigners	
§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	82	72	10	<i>Illicit cultivation of plants containing narcotic or psychotropic substance</i>
§ 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu	84	79	5	<i>Production and possession of the illicit manufacture of narcotic and psychotropic substances and poisons</i>
§ 287 Šíření toxikomanie	5	4	1	<i>Spreading of addiction</i>
§ 288 Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem	4	4	-	<i>Production and other handling of substances with hormonal action</i>
§ 293 Poškození a ohrožení životního prostředí	1	1	-	<i>Endangering and injuring the Environment</i>
§ 299 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami	2	2	-	<i>Illegal handling of protected and free-living animals and wild plants</i>
§ 302 Týrání zvířat	24	22	2	<i>Torture of animals</i>
§ 303 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti	4	4	-	<i>Failure to care for an animal neglect</i>
§ 304 Pytláctví	11	8	3	<i>Poaching</i>
§ 323 Násilí proti orgánu veřejné moci	2	1	1	<i>Violence against a public authority</i>
§ 324 Vyhrůžování s cílem působit na orgán veřejné moci	13	12	1	<i>Threatening to cause the public authority</i>
§ 325 Násilí proti veřejné osobě	485	459	26	<i>Violence against a public entity</i>
§ 326 Vyhrůžování s cílem působit na veřejnou osobu	122	119	3	<i>Threatening to cause the public entity</i>
§ 328 Přisvojení pravomoci úřadu	4	4	-	<i>Appropriation authority powers</i>
§ 329 Zneužití pravomoci úřední osoby	43	43	-	<i>Abuse of power officials</i>
§ 330 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	1	1	-	<i>Thwarting of a task by public official's negligence</i>
§ 331 Přijetí úplatku	7	7	-	<i>Acceptance of bribe</i>
§ 332 Podplácení	57	41	16	<i>Bribe-giving</i>
§ 333 Nepřímé úplatkářství	2	2	-	<i>Indirect bribery</i>
§ 335 Zasahování do nezávislosti soudu	1	1	-	<i>Interference with the independence of a court</i>
§ 336 Pohrdání soudem	41	41	-	<i>Contempt of court</i>
§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí	9 027	8 153	874	<i>Frustrating execution of an official decision</i>
§ 340 Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice	11	8	3	<i>Illegal crossing of the state border</i>
§ 341 Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky	14	13	1	<i>Facilitation to illegal residence in the territory of the Czech republic</i>
§ 345 Křivé obvinění	92	87	5	<i>False accusation</i>
§ 346 Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek	132	127	5	<i>False testimony (perjury) and false expert opinion</i>
§ 348 Padělání a pozměňování veřejné listiny	241	108	133	<i>Forging and altering a public document</i>
§ 349 Nedovolená výroba a držení pečeti státní pečeti a úředního razítka	3	3	-	<i>Unauthorised production and possession of the Great Seal seals and official stamps</i>
§ 350 Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezů	5	5	-	<i>Counterfeiting and issuing false medical reports, opinions and findings</i>
§ 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	41	37	4	<i>Violence against a group of people or an individual</i>
§ 353 Nebezpečné vyhrožování	851	782	69	<i>Dangerous threats</i>
§ 354 Nebezpečné pronásledování	217	206	11	<i>Dangerous pursuit</i>

Odsouzení podle paragrafů trestního zákona v roce 2011 (tr.z. 40/2009 Sb.)
Convicted persons: by Criminal Code section in 2011 (Act No. 40/2009 Sb.)

 Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR
 podle statistických listů soudů

 Source: Ministry of Justice of the CR
 (statistical reports of courts of law)

Paragraf trestního zákona a jeho název	Celkem Total	v tom		Criminal Code section and its title
		občané ČR Czech citizens	cizinci Foreigners	
§ 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	14	12	2	Defamation of nation, race, ethnic or other groups
§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	9	7	2	Incitement of hatred for a group of persons or restraint of their rights and freedoms
§ 357 Šíření poplašné zprávy	52	50	2	Hoax
§ 358 Výtržnictví	3 833	3 574	259	Rowdyism
§ 359 Hanobení lidských ostatků	7	7	-	Defamation of human relics
§ 360 Opilství	47	42	5	Drunkenness
§ 361 Účast na organizované zločinecké skupině	1	-	1	Participation in organized criminal group
§ 364 Podněcování k trestnému činu	1	1	-	Instigation to a crime
§ 365 Schvalování trestného činu	1	1	-	Connivance of a crime
§ 366 Nadřizování	8	8	-	Assistance to an offender
§ 367 Nepřekážení trestného činu	6	6	-	Failure to act to prevent a crime
§ 375 Neuposlechnutí rozkazu	1	1	-	Disobedience
§ 378 Urážka mezi vojáky	1	1	-	Insults between soldiers
§ 387 Svémocné odloučení	1	1	-	Absence without leave
§ 389 Porušení povinnosti strážní služby	1	1	-	Breaches of guard duty
§ 390 Porušení povinnosti dozorců nebo jiné služby	2	2	-	Breaches of supervisory duty
§ 403 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka	4	4	-	Establishment, support and propagation of movements aimed at suppressing citizens' rights and freedoms
§ 404 Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka	61	58	3	Speech sympathy towards the movement to suppress human rights and freedoms
§ 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia	2	2	-	Denial, questioning, approval and justification of genocide
Nejistěno	-	-	-	Not identified

Příloha č. 4

Srovnání sazeb trestu odnětí svobody za vybrané korupční trestné činy SR a ČR

	Přijímání úplatku		Podplácení		Nepřímé úplatkářství	
Slovenská republika	§ 328 odst. 1	2 až 5 let	§ 332 odst. 1	až 3 roky	§ 336 odst. 1	až 3 roky
	odst. 2	3 až 8 let	odst. 2	1 až 5 let	odst. 2	až 2 roky
	odst. 3	7 až 12 let	odst. 3	4 až 10 let		
	§ 329 odst. 1	3 až 8 let	§ 333 odst. 1	6 měsíců až 3 roky		
	odst. 2	5 až 12 let	odst. 2	2 až 5 let		
	odst. 3	10 až 15 let	odst. 3	5 až 12 let		
	§ 330 odst. 1	5 až 12 let	§ 334 odst. 1	2 až 5 let		
	odst. 2	10 až 15 let	odst. 2	5 až 12 let		
	§ 331 odst. 1	5 až 12 let	§ 335 odst. 1	2 až 5 let		
odst. 2	10 až 15 let	odst. 2	5 až 12 let			
Česká republika	§ 331 odst. 1	až 3 roky	§ 332 odst. 1	až 2 roky	§ 333 odst. 1	až 3 roky
	odst. 2	6 měsíců až 5 let	odst. 2	1 až 6 let	odst. 2	až 2 roky
	odst. 3	2 až 8 let				
	odst. 4	5 až 12 let				